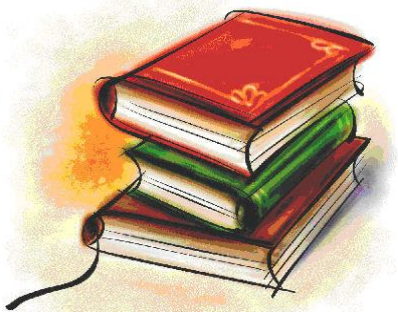

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα: Έρευνα χρηστών στην Βιβλιοθήκη της
Πολυτεχνικής Σχολής Ξάνθης του Δημοκρίτειου
Πανεπιστημίου Θράκης

Επόπτρια Καθηγήτρια : Γεωργία Ζαφειρίου
Επιμέλεια Εργασίας : Πολυζώιδου Στυλιανή

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2009

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν στην εκπόνηση αυτής της εργασίας και με βοήθησαν να την ολοκληρώσω επιτυχώς.

Αρχικά, οφείλω να ευχαριστήσω την υπεύθυνη καθηγήτρια κα. Γεωργία Ζαφειρίου της οποίας η συμβολή υπήρξε καθοριστική καθ' όλη την διάρκεια της εργασίας όπου με τις κατάλληλες κατευθύνσεις αλλά και υποδείξεις κατάφερα να φτάσω την έρευνα στο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Επιπλέον θα ήθελα να ευχαριστήσω το προσωπικό της βιβλιοθήκης της Ξάνθης κα. Μαρία Λεκίδου και τον κ. Γεώργιο Βράνια για τη βοήθεια και τις πληροφορίες που μου προσέφεραν σχετικά με τη βιβλιοθήκη και τη δημιουργία της.

Επίσης, νιώθω μεγάλη ανάγκη να ευχαριστήσω τους γονείς μου και τα αδέρφια μου των οποίων η στήριξη ήταν πολύτιμη για μένα. Επίσης, θα ήθελα να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στην συμφοιτήτρια, συγκάτοικο αλλά κυρίως φίλη μου, Ανδριανή, για την ανταλλαγή των απόψεων μας σχετικά με τις πτυχιακές εργασίες μας αλλά και για την στήριξη της όλα αυτά τα χρόνια.

Τέλος δε θα μπορούσα να μην αναφερθώ αλλά και να ευχαριστήσω τους 100 ερωτώμενους που πήραν μέρος στην έρευνα και φυσικά χωρίς τη δική τους συμβολή δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί η παρούσα εργασία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη της Πολυτεχνικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης ξεκίνησε την λειτουργία της τον Νοέμβριο του 1974 και λαμβάνει χώρα στο κέντρο της πόλης της Ξάνθης. Η βιβλιοθήκη εξυπηρετεί τα εξής τμήματα: Πολιτικών Μηχανικών, Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, Μηχανικών Περιβάλλοντος, Αρχιτεκτόνων Μηχανικών και Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης. Η συλλογή της είναι πλούσια σε μονογραφίες, περιοδικά και κυβερνητικά έγγραφα. Επίσης, περιλαμβάνει ένα αρκετά εκτενές ηλεκτρονικό και χαρτογραφικό υλικό, ενώ παράλληλα καλύπτει και τις οπτικοακουστικές ανάγκες των χρηστών.

Επιπλέον, στη βιβλιοθήκη, παρέχονται πολύτομες εγκυκλοπαίδειες, λεξικά τριών γλωσσών (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά), ευρετήρια – οδηγοί, όπως επίσης και μικροφόρμες – microfilms. Τέλος, μεγάλη είναι η ποικιλία της βιβλιοθήκης σε ειδικές συλλογές και σπάνια βιβλία που αποτελούν σπουδαία αποκτήματα για την βιβλιοθήκη καθιστώντας την ξεχωριστή.

Στόχος της Πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης είναι να αποτελέσει συντονιστικό όργανο των τμημάτων της Πολυτεχνικής Σχολής, έτσι ώστε να διευκολύνει το Πανεπιστήμιο στην επίτευξη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών στόχων του, καθώς παρέχει και προωθεί την καταγεγραμμένη γνώση στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Η παρούσα έρευνα διεκπεραιώνεται στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας που απαιτείται από τον σπουδαστή για την ολοκλήρωση της φοίτησής του στη Σχολή της Βιβλιοθηκονομίας.

Σκοπός της έρευνας είναι να παρουσιάσει την Βιβλιοθήκη της Πολυτεχνικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και να μελετήσει τις υπηρεσίες τις και τις ανάγκες τις αλλά και να δώσει λύσεις και προτάσεις για βελτίωση και αναδιοργάνωση της βιβλιοθήκης. Γι' αυτόν τον λόγο υποβάλλονται σε σχετικές ερωτήσεις οι χρήστες της βιβλιοθήκης έτσι ώστε να πάρουμε τα κατάλληλα αποτελέσματα για την έρευνα.

Το μέσο που επιλέχθηκε για την συγκέντρωση υλικού είναι το ερωτηματολόγιο το οποίο διανεμήθηκε σε 100 χρήστες τις βιβλιοθήκης ως δείγμα. Αρχικά, για την εκπόνηση της εργασίας χρειάστηκε να συνταχθεί μια βιβλιογραφική επισκόπηση καθώς και ένα πιλοτικό ερωτηματολόγιο.

Όσον αφορά στα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα θα ήταν χρήσιμο να αξιοποιηθούν κατάλληλα από την βιβλιοθήκη έτσι ώστε να βελτιωθεί επαρκώς σύμφωνα με τις ανάγκες των χρηστών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πίνακας Συντομογραφιών	6
Κατάλογος Πινάκων	7
Κατάλογος Γραφημάτων	7
Πρόλογος	9
Εισαγωγή	10

Κεφάλαιο 1 : Βιβλιογραφική Επισκόπηση

1.1 Η δημιουργία μιας βιβλιοθήκης.....	15
1.2 Η οργάνωση και η λειτουργία της βιβλιοθήκης.....	16
1.3 Οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα σήμερα.....	19
1.4 Οι ψηφιακές / υβριδικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες	21
1.5 Μονάδα ολικής ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών..	25
1.6 Η ΜΟΠΑΒ στην Ελλάδα	27
1.7 Παρουσίαση ερευνών που έχουν γίνει σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες σε Ελλάδα και εξωτερικό.....	29

Κεφάλαιο 2 : Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Η Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη της Ξάνθης

2.1 Η Ξάνθη	34
2.2 Το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης	39

Κεφάλαιο 3 : Μεθοδολογία

3.1 Εισαγωγή	50
3.2 Μέσα συλλογής υλικού	50
3.3 Ερωτηματολόγιο	52
3.3.1 Είδη ερωτήσεων	53
3.3.2 Η σειρά των ερωτήσεων	56
3.3.3 Η διατύπωση των ερωτήσεων	56
3.3.4 Η εμφάνιση του ερωτηματολογίου	57
3.3.5 Το μέγεθος του ερωτηματολογίου	58
3.4 Μέθοδοι συμπλήρωσης ερωτηματολογίου	58
3.5 Η δοκιμή του ερωτηματολογίου	60
3.6 Πιλοτικό ερωτηματολόγιο	61
3.7 Δειγματοληψία	64
3.8 Σύνταξη του οριστικού ερωτηματολογίου & παρουσίαση.	64
3.9 Η διεξαγωγή της έρευνας	66
3.11 Ανάλυση στοιχείων	67

Κεφάλαιο 4 : Αποτελέσματα έρευνας

4.1 Γενικά.....	70
4.2 Στοιχεία χρηστών	70
4.3 Χρήση βιβλιοθήκης	73
4.4 Χρήση παρεχόμενων υπηρεσιών.....	76
4.5 Χρήση συλλογής	78
4.6 Εκπαίδευση χρηστών	80
4.7 Προσωπικό	84

4.8 Λειτουργικότητα χώρου	87
4.9 Προτάσεις - Βελτιώσεις.....	89
 <u>Κεφάλαιο 5 : Συμπεράσματα και προτάσεις</u>	
5.1 Συμπεράσματα.....	93
5.2 Προτάσεις.....	97
5.3 Περιορισμοί της παρούσας έρευνας.....	102
5.4 Αξιοπιστία και ηθική.....	103
 BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	 104
Ελληνική.....	104
Ξενόγλωσση.....	107
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι : ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	 108

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Ελληνικές

Βλ.	: Βλέπε
Η/Υ	: Ηλεκτρονικός Υπολογιστής
Κλπ	: Και τα λοιπά
Μ.Ο.Π.Α.Β.	: Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
Μ.Χ.	: Μετά Χριστό
Π.χ.	: Παραδείγματος χάρη
Π.Χ.	: Προ Χριστού
Τ.Ε.Ι.	: Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

Ξενόγλωσσες

CD	: Compact disk
CD-ROM	: Compact disk- read only memory
e-mail	: electronic mail

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 4.1	: Δείγμα	70
Πίνακας 4.2	: Ηλικία χρηστών	71
Πίνακας 4.3	: Κατηγορία χρήστη	72
Πίνακας 4.4	: Συχνότητα επίσκεψης	73
Πίνακας 4.5	: Λόγοι επίσκεψης	74
Πίνακας 4.6	: Χρήση υλικού	75
Πίνακας 4.7	: Υπηρεσίες βιβλιοθήκες	77
Πίνακας 4.8	: Επαρκής Συλλογή	78
Πίνακας 4.9	: Είδος πληροφοριακού υλικού	79
Πίνακας 4.10	: Εκπαίδευση χρηστών	80
Πίνακας 4.11	: Πρόγραμμα εκπαίδευσης	81
Πίνακας 4.12	: Τρόπος εκπαίδευσης	82
Πίνακας 4.13	: Θέματα εκπαίδευσης	83
Πίνακας 4.14	: Βοήθεια από το προσωπικό.....	84
Πίνακας 4.15	: Ικανοποίηση από το προσωπικό	85
Πίνακας 4.16	: Αξιολόγηση προσωπικού	85
Πίνακας 4.17	: Εξυπηρέτηση	86
Πίνακας 4.18	: Κατευθύνσεις	86
Πίνακας 4.19	: Λειτουργικότητα χώρου	87
Πίνακας 4.20	: Ικανοποίηση σχετικά με Η/Υ	88
Πίνακας 4.21-25	: Βελτιώσεις υπηρεσιών βιβλιοθήκης	89

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 4.1	: Συχνότητα επίσκεψης	74
Γράφημα 4.2	: Επαρκής συλλογή	78

Γράφημα 4.3 : Είδος πληροφοριακού υλικού	79
Γράφημα 4.4 : Εκπαίδευση χρηστών	80
Γράφημα 4.5 : Πρόγραμμα εκπαίδευσης	81
Γράφημα 4.6 : Τρόπος εκπαίδευσης	82
Γράφημα 4.7 : Βοήθεια από το προσωπικό	84
Γράφημα 4.8 : Ικανοποίηση σχετικά με Η/Υ.....	88

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο όρος **Βιβλιοθήκη** είναι ελληνικός και χρησιμοποιήθηκε από τους Έλληνες και τους Ρωμαίους για να δηλώσει είτε έναν μεγάλο αριθμό βιβλίων, είτε έναν χώρο μέσα στον οποίο ήταν τοποθετημένα βιβλία. Αλλά και ως «Οίκος των Πινακίδων» και «Οίκος των Βιβλίων», όπως ονομάστηκε από τους Σουμερίους και τους Αιγύπτιους, αντίστοιχα, υποδηλώνει τον χώρο συγκέντρωσης, ταξινόμησης, και διαφύλαξης τόσο των πολύτιμων προφορικών γεγονότων και παραδόσεων, όσο και της γνώσης από την παρατήρηση της φύσης αλλά και κάθε ανθρώπινης συμπεριφοράς και δημιουργίας.

Αυτή η συσσωρευμένη γνώση, χαραγμένη σε αναθηματικές στήλες ή σε ταφικά συγκροτήματα, ή καταγραμμένη σε παπύρινα βιβλία, σε περγαμηνούς και βαμβύκινους κώδικες ή, αργότερα, τυπωμένη σε χαρτί, εκφράζεται μέσα από χιλιάδες γλώσσες και διαλέκτους, και αποτελεί την κιβωτό της ανθρώπινης σκέψης. Είτε αποτυπώνεται σε ένα ευτελές δημιούργημα κάποιου «ανώνυμου βιβλίου» είτε σε πολυτελή περγαμηνό κώδικα, αποτελεί αναντικατάστατο τμήμα ενός αιώνιου βιβλίου. Αυτό το τεράστιο υλικό, μέσα στη διαχρονικότητά του, έγινε αντικείμενο συλλογής, συστηματικής αντιγραφής, αναπαραγωγής, και θησαυρίστηκε σε ιδιωτικές και δημόσιες βιβλιοθήκες κάθε πολιτισμού, συχνά με το όραμα της δημιουργίας μιας οικουμενικής βιβλιοθήκης που θα αποτελέσει την κιβωτό της ανθρώπινης γνώσης. Δύο ήταν οι μεγαλύτερες βιβλιοθήκες της αρχαιότητας: η βιβλιοθήκη της Περγάμου και η βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας οι οποίες φιλοδοξούσαν να συγκεντρώσουν και να διαφυλάξουν στους κόλπους τους ολόκληρο τον πνευματικό πλούτο των Ελλήνων προσπαθώντας να διαδώσουν τα αρχαία έργα τους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έρευνα γίνεται στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας του σπουδαστή για το τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Ανώτατου Τεχνολογικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης. Σκοπός της έρευνας είναι να παρουσιάσει μια γενική εικόνα των χρηστών της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης της Ξάνθης, καταγράφοντας τις απόψεις των χρηστών σχετικά με τις προτιμήσεις τους, τη ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αλλά και τις προτάσεις τους για τη μελλοντική βελτίωση της βιβλιοθήκης.

Μεθοδολογία εκπόνησης πτυχιακής εργασίας

Στην *πρωτογενή έρευνα* συγκεντρώνει τα στοιχεία ο ερευνητής με την κατάλληλη μεθοδολογία και στη συνέχεια διεξάγει την έρευνα με την επιλεγμένη μέθοδο. Όσον αφορά στην συγκεκριμένη έρευνα της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης της Ξάνθης η μέθοδος που επιλέχθηκε και εφαρμόστηκε είναι αυτή του ερωτηματολογίου το οποίο συντάχθηκε και διανεμήθηκε σε προκαθορισμένο αριθμό χρηστών, σύνολο 100 ατόμων.

Στόχοι της έρευνας είναι:

- Καταγραφή προτιμήσεων των χρηστών.
- Αξιολόγηση της ποιότητας της συλλογής και των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Αξιολόγηση των υπηρεσιών που προσφέρει το προσωπικό.
- Εντοπισμός των προβλημάτων που υπάρχουν.
- Προτάσεις για μελλοντική βελτίωση της βιβλιοθήκης και των υπηρεσιών της.

Στη *δευτερογενή έρευνα* τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται είναι αυτά που έχουν προκύψει από προηγούμενες έρευνες. Η έρευνα αυτή στηρίχθηκε σε όσα είναι ήδη γνωστά για το θέμα το οποίο μελετήθηκε και τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα. Για την διεξαγωγή αυτής της έρευνας συγκεντρώσαμε και μελετήσαμε τη σχετική βιβλιογραφία αλλά και καταφέραμε να αποκτήσουμε το απαραίτητο υπόβαθρο για το σχεδιασμό και την ολοκλήρωση της έρευνας μας.

Στόχοι της δευτερογενούς έρευνας είναι:

- Περιγραφή της σημερινής κατάστασης των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Εντοπισμός ερευνών για την εξέλιξη των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και των προβλημάτων που υπάρχουν.
- Καταγραφή των τρόπων βελτίωσης για την ανάπτυξη των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Για τη συγγραφή της εργασίας έπρεπε να ακολουθηθεί ένα **πρότυπο** το οποίο να έχει διεθνή εφαρμογή, ώστε να υπάρχει ομοιομορφία. Το πρότυπο που επιλέχθηκε στην παρούσα εργασία είναι αυτό του **Harvard** και ακολουθήθηκε για την σωστή σύνταξη της βιβλιογραφίας και των βιβλιογραφικών παραπομπών.

Η εργασία αποτελείται από τα εξής πέντε κεφάλαια:

Κεφάλαιο 1: Βιβλιογραφική Επισκόπηση

Σε αυτό το κεφάλαιο αναφέρονται η ιστορία των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες του σήμερα, όπως επίσης και η Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Κεφάλαιο 2: Η Βιβλιοθήκη της Πολυτεχνικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

Στο κεφάλαιο αυτό αναφέρεται το μέρος που βρίσκεται η βιβλιοθήκη, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης καθώς και οι λειτουργίες της Βιβλιοθήκης.

Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία

Στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας περιγράφεται ο τρόπος και η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την διεξαγωγή της έρευνας, δηλαδή η μέθοδος δειγματοληψίας, το μέγεθος του δείγματος, το μέσο συλλογής υλικού που επιλέχθηκε για την έρευνα μας, η εμφάνιση του ερωτηματολογίου, η μέθοδος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, το πιλοτικό ερωτηματολόγιο και η διεξαγωγή της έρευνας.

Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα της έρευνας

Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας με τη βοήθεια πινάκων και γραφημάτων.

Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα και προτάσεις

Παρουσίαση των συμπερασμάτων που προέκυψαν από την έρευνα αλλά και προτάσεις των χρηστών για τη μελλοντική βελτίωση της βιβλιοθήκης και την αντιμετώπιση των προβλημάτων.

(Στο τέλος της εργασίας παρουσιάζεται το **ερωτηματολόγιο** και η **βιβλιογραφία**).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

1.1. Η δημιουργία μιας βιβλιοθήκης

Το πρόβλημα της μελέτης μιας βιβλιοθήκης δεν είναι απλά το πρόβλημα της μελέτης ενός κτηρίου. Η σημασία της βιβλιοθήκης, φυσικά όχι μόνο ως χώρου αποθήκευσης ή έστω και χρήσης βιβλίων αλλά ως πνευματικού ιδρύματος, είναι μεγάλη. Μία βιβλιοθήκη κατέχει ή, πιο σωστά, πρέπει να κατέχει πολύ σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια καλλιέργειας της παιδείας του πληθυσμού στον οποίο απευθύνεται. Παλιά, μέχρι τα πρώτα χρόνια του εικοστού αιώνα, η βιβλιοθήκη αντιμετωπιζόταν μόνο ως κτήριο προορισμένο να καλύπτει την ανάγκη του κόσμου να βρίσκει αμέσως και εύκολα στοιχεία και πληροφορίες πάνω σε κάποιο θέμα. Φυσικά, δεν πρέπει να παραγνωριστεί αυτή η, πολύ βασική άλλωστε, λειτουργία μιας βιβλιοθήκης. Με στόχο την επίτευξη της λειτουργίας αυτής δημιουργήθηκαν και πρόσφεραν σημαντικές υπηρεσίες στους λαούς οι μεγαλύτερες βιβλιοθήκες του κόσμου.

Σήμερα όμως, η κατασκευή μιας καινούριας βιβλιοθήκης εξετάζεται μέσα από ένα άλλο πρίσμα. Μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο περάσαμε σιγά σιγά από τις μεγάλες βιβλιοθήκες-μουσεία στις μικρότερες, πιο λειτουργικές και ζωντανές βιβλιοθήκες-πολιτιστικά κέντρα. Μία σύγχρονη βιβλιοθήκη πρέπει να παίζει πολύπλευρο ρόλο στην ανάπτυξη του τόπου. Μουσικοί δίσκοι, ταινίες βίντεο και μαγνητικά μέσα αποθήκευσης ηλεκτρονικών υπολογιστών, εκδηλώσεις, εκθέσεις, προβολές και εκδόσεις είναι μόνο μερικά από τα στοιχεία και τις υπηρεσίες που πρέπει να προσφέρει μια βιβλιοθήκη της σημερινής εποχής στους χρήστες της. Εύκολα, λοιπόν, βγαίνει το συμπέρασμα ότι, για να ανταποκριθεί μια καινούρια βιβλιοθήκη στις ανάγκες αυτές, πρέπει να έχει προηγηθεί μια λεπτομερής και συστηματική μελέτη όχι μόνο του ίδιου του κτηρίου αλλά και των πολύ σημαντικών σύγχρονων

τεχνολογικών εγκαταστάσεων που απαιτούνται καθώς και του χώρου γύρω από το κτήριο, έτσι ώστε η ένταξη της βιβλιοθήκης στο χώρο αυτό να είναι ομαλή και αρμονική σε σχέση με το περιβάλλον.

Βασικό στοιχείο στην κατασκευή μιας νέας βιβλιοθήκης είναι το κομμάτι εκείνο του πληθυσμού στο οποίο αυτή πρόκειται να απευθυνθεί. Είναι φανερό ότι κάθε είδος βιβλιοθήκης έχει ένα διαφοροποιημένο σκοπό όσον αφορά τους μελλοντικούς χρήστες της βιβλιοθήκης. Μία εθνική βιβλιοθήκη έχει ως σκοπό τη συγκέντρωση και τη διαφύλαξη της πνευματικής κληρονομιάς ενός τόπου, άρα πρέπει να ενταχθεί στο νοητό κέντρο, στην πρωτεύουσα της χώρας, όπου κατά κανόνα βρίσκεται συγκεντρωμένο το μεγαλύτερο κομμάτι του πληθυσμού, και να ανταποκρίνεται από πλευράς όγκου, εγκαταστάσεων και οργάνωσης στην τεράστια αποστολή της. Μία παιδική βιβλιοθήκη απευθύνεται σε πολύ νεαρά άτομα, άρα πρέπει να έχει διαμορφωθεί κατάλληλα, έτσι ώστε να τους προσελκύσει το ενδιαφέρον για το βιβλίο. Μια σχολική ή πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη απευθύνεται σε άτομα που έχουν αυξημένες ανάγκες ανεύρεσης πληροφοριών και πρέπει να είναι εφοδιασμένη με ικανό αριθμό πληροφοριακών βιβλίων και άλλων υλικών. Μία δημόσια-λαϊκή βιβλιοθήκη πρέπει να απευθύνεται κατά κύριο λόγο στο μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού το οποίο δεν έχει ουσιαστική επαφή με το βιβλίο. Μια τέτοια βιβλιοθήκη έχει ως βασικό στόχο να γνωρίσει και να διαδώσει το βιβλίο στους κατοίκους της περιοχής, άρα πρέπει να υπάρχει σε κάθε πόλη και μεγάλο χωριό της χώρας. Αν αυτό ακούγεται παράξενα, αξίζει να αναφερθεί πως κάθε χωριό της Γερμανίας που έχει πάνω από χίλιους κατοίκους διαθέτει τη δική του δημόσια-λαϊκή βιβλιοθήκη! Ένα παραγνωρισμένο στη χώρα μας είδος βιβλιοθήκης είναι η βιβλιοθήκη στον τόπο εργασίας, που απευθύνεται στους εργαζόμενους. Μια τέτοια βιβλιοθήκη μπορεί να είναι εγκατεστημένη σε ένα εργοστάσιο ή όπου αλλού είναι συγκεντρωμένος ένας μεγάλος αριθμός εργαζόμενων. Τέλος,

μία ειδική βιβλιοθήκη απευθύνεται σε ένα ειδικό κοινό και πρέπει να είναι εφοδιασμένη με πλούσια συλλογή βιβλίων πάνω σε συγκεκριμένο θέμα ή πάνω σε έναν ορισμένο τομέα της επιστήμης. Τέτοιες βιβλιοθήκες είναι απαραίτητο να υπάρχουν σε επιστημονικούς οργανισμούς, μεγάλες επιχειρήσεις, νοσοκομεία και ερευνητικά κέντρα.

Φυσικά, πρωταρχικό ρόλο παίζει πάντα ο οικονομικός παράγοντας. Κάθε κατασκευή πρέπει να είναι οικονομική, με την έννοια ότι είναι σκόπιμο να αποφεύγεται κάθε περιττή δαπάνη, ενώ παράλληλα πρέπει να εξυπηρετούνται πιστά και σίγουρα τόσο η ασφάλεια του κτηρίου όσο και οι υπηρεσίες που αυτό προσφέρει με τη λειτουργία του.

1.2. Η οργάνωση και η λειτουργία της βιβλιοθήκης

Η πρώτη και βασική λειτουργία μιας βιβλιοθήκης είναι η συλλογή και στη συνέχεια ο συνεχής εμπλουτισμός του υλικού της. Η επιτυχημένη συγκρότηση της συλλογής αυτής βασίζεται στη σωστή επιλογή. Βοηθήματα για την επιλογή του υλικού μιας βιβλιοθήκης αποτελούν οι βιβλιογραφίες, οι βιβλιοκατάλογοι των εκδοτικών οίκων, διάφορα βιβλιογραφικά δελτία και βιβλιοκρισίες καθώς και συνεχείς επαφές με βιβλιοπωλεία και άλλες βιβλιοθήκες. Φυσικά, αντίστοιχα βοηθήματα υπάρχουν και για τα άλλα υλικά που συγκροτούν τη συλλογή μιας βιβλιοθήκης, έντυπα και μη. Τέλος, σημαντικό ρόλο στην επιλογή και τελικά στην αγορά του υλικού παίζει φυσικά η οικονομική επιφάνεια κάθε βιβλιοθήκης, ανάλογα με την οποία προγραμματίζονται οι αγορές της.

Για τις παραγγελίες των βιβλίων πρέπει να τηρείται συστηματικό αρχείο, κατά προτίμηση αποτελούμενο από δελτία που περιέχουν τα βασικά στοιχεία του κάθε βιβλίου. Αντίστοιχο αρχείο πρέπει να τηρείται

κατά την παραλαβή των παραγγελθέντων βιβλίων, το λεγόμενο βιβλίο εισαγωγής. Τότε, κάθε βιβλίο που μπαίνει στη βιβλιοθήκη παίρνει έναν μοναδικό αριθμό, τον αύξοντα αριθμό εισαγωγής, σφραγίζεται με τη σφραγίδα της βιβλιοθήκης και ακολουθεί η διαδικασία της ταξινόμησης και της καταλογογράφησης του.

Η ταξινόμηση του υλικού είναι ίσως η βασικότερη εργασία του βιβλιοθηκάρου. Η χρησιμότητά της είναι τεράστια για το χρήστη της βιβλιοθήκης. Μετά την ταξινόμηση ακολουθεί η καταλογογράφηση, κατά την οποία συντάσσονται τα δελτία του καταλόγου της βιβλιοθήκης σύμφωνα με κωδικοποιημένους κανόνες, που αρχίζουν από την επιλογή της πατρότητας μιας έκδοσης και προχωρούν στην καταγραφή των βασικών βιβλιογραφικών στοιχείων της κατά μια μία ορισμένη φόρμα. Αμερικανικές και καναδικές ενώσεις βιβλιοθηκάρων εκπόνησαν ένα σύστημα κανόνων καταλογογράφησης οι οποίοι έχουν εφαρμοστεί διεθνώς από το 1974. Ο χρήστης, στην προσπάθειά του να βρει πληροφορίες για το θέμα που τον ενδιαφέρει, ψάχνει αρχικά το δελτιοκατάλογο, αναζητώντας τα βιβλία που πιθανόν θα του χρησιμεύουν από τρεις βασικές πλευρές: από το συγγραφέα, από τον τίτλο και από το θέμα τους. Είναι φανερό λοιπόν ότι για κάθε βιβλίο γίνονται πολλά δελτία, τα οποία εντάσσονται στο γενικό και στους ειδικούς δελτιοκαταλόγους.

Ο δελτιοκατάλογος μιας βιβλιοθήκης, λοιπόν, αποτελεί ένα βασικό έπιπλο και ένα πολύ χρήσιμο εξάρτημά της, που τοποθετείται σε κεντρικό σημείο της εισόδου. Η κατασκευή του, συνήθως ξύλινη, είναι προτυποποιημένη, ενώ το ίδιο ισχύει για τα δελτία, δηλαδή τις χάρτινες κάρτες που τον αποτελούν. Τα βιβλία, τώρα, τοποθετούνται με τη σειρά σε ειδικά έπιπλα, περισσότερο γνωστά ως βιβλιοθήκες και ράφια και λιγότερο γνωστά ως βιβλιοθέσια και βιβλιοστάσια. Τα ράφια, συνήθως

ξύλινα, κατασκευάζονται σύμφωνα με ορισμένα πρότυπα: μέγιστο άνοιγμα ενενήντα εκατοστά, κατά προτίμηση κινητά, ώστε να εξασφαλίζεται όσο το δυνατό καλύτερη εκμετάλλευση του χώρου, και με ορισμένο πλάτος, συνήθως είκοσι εκατοστά, πάλι για λόγους χωρητικότητας. Το ύψος του πρώτου ραφιού πρέπει να είναι τουλάχιστον δέκα εκατοστά από το έδαφος, ενώ το συνολικό ύψος του επίπλου δεν πρέπει να ξεπερνά τα εκατόν ογδόντα εκατοστά, εκτός αν αυτό επιβάλλουν λόγοι ποσότητας και όγκου βιβλίων στη βιβλιοθήκη. Επίσης, τα σύγχρονα ράφια είναι ανοιχτά στην πρόσοψη, προτιμώντας τα κλειστά, όπως συνηθίζοταν παλιά, ράφια μόνο για σπάνια βιβλία. Φυσικά, πρέπει να τονιστεί ότι όπως τα βιβλία έτσι και τα υπόλοιπα υλικά μιας βιβλιοθήκης πρέπει να έχουν την κατάλληλη αποθήκευση. Τα περιοδικά, οι εφημερίδες και οι χάρτες απαιτούν ράφια μεγαλύτερων διαστάσεων, ενώ οι δίσκοι, οι κασέτες, οι ταινίες και άλλα σύγχρονα μέσα αποθήκευσης απαιτούν κι αυτά ανάλογες κατασκευές για σωστή και σίγουρη αποθήκευση.

Όπως έχει ήδη γίνει φανερό, ο βιβλιοθηκάριος είναι η ψυχή μιας βιβλιοθήκης. Είναι ο άνθρωπος που θα πρέπει, κατέχοντας καλά την επιστήμη του, να είναι σε θέση, αφού έχει οργανώσει σωστά το υλικό της βιβλιοθήκης, να δώσει κάθε πληροφορία γι' αυτό στους χρήστες, στους πελάτες της. Επίσης, μία βιβλιοθήκη λειτουργεί συνήθως και ως δανειστική. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να υπάρχει μία υποδομή κι ένας μηχανισμός δανεισμού ικανός να εξυπηρετεί τις ανάγκες του κοινού. Για τα βιβλία που δε δανείζονται πρέπει να υπάρχει δυνατότητα παροχής φωτοαντιγράφων. Τέλος, πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα πως οι παροχές προς τους χρήστες πρέπει να πραγματοποιούνται με υπευθυνότητα, σεβασμό και μεγάλη προσοχή, ιδιαίτερα αν αυτοί είναι μικρά παιδιά, τα οποία είναι ανάγκη να οδηγηθούν με τη βοήθεια του βιβλιοθηκάριου στην φιλαναγνωσία. Το προσωπικό μιας βιβλιοθήκης αποτελείται κυρίως

από βιβλιοθηκάρους καθώς και από βοηθητικό προσωπικό (γραμματείς κ.ά.). Ο αριθμός των απασχολούμενων ατόμων εξαρτάται φυσικά από το μέγεθος της βιβλιοθήκης αλλά και από το είδος της. Μία βιβλιοθήκη διοικείται από διευθυντή ή, ανάλογα με το είδος της, από κάποιον βιβλιοθηκάριο, διευθυντή σχολείου κ.λ.π. Συνοψίζοντας, μπορούμε να αναφέρουμε, πως ποσοστό τουλάχιστον 50% του προϋπολογισμού μιας βιβλιοθήκης πρέπει να δαπανάται για τον εμπλουτισμό του υλικού της, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό για μισθούς και άλλες λειτουργικές δαπάνες.

1.3. Οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα σήμερα

Από τις αρχές της δεκαετίας του '90 οι ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες βιώνουν διαδικασίες αλλαγής και εκσυγχρονισμού που προκλήθηκαν σε μεγάλο βαθμό από την διαμόρφωση ενός διαδικτυακού περιβάλλοντος ζωής, εργασίας και εκπαίδευσης αλλά και από την διαμόρφωση της έννοιας της βιβλιοθήκης όχι μόνο ως ενός χώρου διαφύλαξης γνώσης αλλά ως ενός συνόλου υπηρεσιών και λειτουργιών που απευθύνονται σε ευρύ κοινό και ικανοποιούν πολλαπλές ανάγκες. Οι παραδοσιακές έντυπες συλλογές και υπηρεσίες προς το κοινό παραμένουν και εμπλουτίζονται ενώ νέα εργαλεία, τεχνολογικές καινοτομίες και εξελιγμένες υπηρεσίες που στηρίζονται στο ψηφιακό και ψηφιοποιημένο υλικό και στο Διαδίκτυο εισάγονται με γοργούς ρυθμούς.

Οι πληροφοριακές υπηρεσίες που παρέχουν οι βιβλιοθήκες προσδιορίζονται πια σε μέγιστο βαθμό από την διαδικτυακή και ψηφιακή τεχνολογία και τείνουν να ξεπεράσουν την παραδοσιακή επαφή πρόσωπο με πρόσωπο. Στηρίζονται δε όχι μόνο στις νέες τεχνολογίες αλλά και στην αναζήτηση από μέρους των βιβλιοθηκών εξατομικευμένων

πρακτικών που θα καλύψουν τις πληροφοριακές ανάγκες των χρηστών όπου κι αν αυτοί βρίσκονται.

Η νέα εποχή για τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες χαρακτηρίζεται ως μεταβατική και οι βιβλιοθήκες ως υβριδικές. Οι παραδοσιακές έντυπες συλλογές και υπηρεσίες προς το κοινό παραμένουν και εμπλουτίζονται ενώ νέα εργαλεία, τεχνολογικές καινοτομίες και εξελιγμένες υπηρεσίες που στηρίζονται στο ψηφιακό και ψηφιοποιημένο υλικό και στο Διαδίκτυο εισάγονται με γοργούς ρυθμούς. Ειδικότερα, όσον αφορά στις πληροφοριακές υπηρεσίες που παρέχουν οι βιβλιοθήκες, αυτές προσδιορίζονται πια σε μέγιστο βαθμό από την διαδικτυακή και ψηφιακή τεχνολογία και τείνουν να ξεπεράσουν την παραδοσιακή επαφή πρόσωπο με πρόσωπο.

Η αυτοματοποίηση εργαλείων και διαδικασιών της υπηρεσίας πληροφόρησης είχε ήδη ξεκινήσει αρκετές δεκαετίες πριν αλλά την τελευταία 15ετία το φαινόμενο έχει επιταχυνθεί και μετεξελιχθεί γιατί άλλαξε η μορφή του περιεχομένου και η αλληλεπίδραση κοινού και διαθέσιμης πληροφορίας (Tenopir and Ennis, 2002).

Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες βρίσκονται σε μια διαδικασία συνολικού επανακαθορισμού το ρόλου τους και λήψης αποφάσεων για το είδος και τη μορφή των υπηρεσιών που θα προσφέρουν στους χρήστες τους στο νέο περιβάλλον που ορίζει η ψηφιακή τεχνολογία και το Διαδίκτυο.

1.4. Οι ψηφιακές / υβριδικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες

Οι ψηφιακές βιβλιοθήκες είναι οργανισμοί που συντηρούν τις πηγές, συμπεριλαμβανομένου του εξειδικευμένου προσωπικού, για να επιλέξουν, να κατασκευάσουν, να προσφέρουν διανοητική πρόσβαση, να ερμηνεύσουν, να διανείμουν, να διατηρήσουν την ακεραιότητα, και να εγγυηθούν τη συνέχεια στο χρόνο των συλλογών των ψηφιακών εργασιών έτσι ώστε να είναι αναγνώσιμες και οικονομικά διαθέσιμες προς χρήση από μια καθορισμένη κοινότητα ή ένα σύνολο κοινοτήτων.

Οι ψηφιακές βιβλιοθήκες και τα αρχεία επιτρέπουν την παγκόσμια πρόσβαση σε μια ατέρμονη παροχή διανεμημένων πληροφοριών και γνώσης που είναι συνεχώς διαθέσιμη, ενημερωμένη και βολική στη χρήση. Η ανάγκη να διατηρηθούν και να συντηρηθούν τα υλικά, η επιθυμία βιβλιοθηκών να αυξηθεί η πελατειακή βάση κάνοντας τα παλαιότερα και σπανιότερα έγγραφα διαθέσιμα σε ένα ευρύτερο κοινό είναι σημαντικοί λόγοι για την δημιουργία ψηφιακών βιβλιοθηκών.

Είτε λοιπόν καλούνται ηλεκτρονικές, εικονικές, υβριδικές, είτε ψηφιακές βιβλιοθήκες, είναι σαφές ότι τέτοιες οντότητες γίνονται όλο και περισσότερο επικρατούσες, και ότι το αυξανόμενο πεδίο του Διαδικτύου καθιστά τη δυνατότητα πρόσβασής τους ακόμα μεγαλύτερη και πιθανότερη.

Η Ελεγχόμενη πρόσβαση στις Δικτυακές Ψηφιακές Βιβλιοθήκες της Ευρώπης καλείται Candle. Στόχος είναι να αποδειχθεί πώς το σύστημα διαχείρισης ψηφιακής βιβλιοθήκης CaseLibrary μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να βελτιώσει τη μεταχείριση των ηλεκτρονικών δημοσιεύσεων που αποκτήθηκαν από τις βιβλιοθήκες μέσω συνεργασίας

των εκδοτών και τις αντιπροσωπείες προμηθευτών. Επίσης, προβλέπονται οφέλη για τους εκδότες, τις βιβλιοθήκες και τους χρήστες.

Στη συνέχεια παραθέτονται παραδείγματα ψηφιακών / υβριδικών βιβλιοθηκών σε διάφορες χώρες:

Decomate II: (Παράδοση των Υλικών Πνευματικών Δικαιωμάτων σε Ηλεκτρονική Μορφή)

- Στόχος η ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής ψηφιακής βιβλιοθήκης για τα οικονομικά —μια υπηρεσία που θα παρέχει την πρόσβαση σε μια ποικιλία από πηγές πληροφόρησης που περιέχονται σε διαφορετικές βιβλιοθήκες σε όλη την Ευρώπη.
- Επιτρέπει πρόσβαση στις πηγές σε οποιαδήποτε από τις συμμετέχουσες βιβλιοθήκες με ενιαία διασύνδεση.

Dieper: (Ψηφιοποιημένα Ευρωπαϊκά Περιοδικά)

- Καλύπτει την ανάγκη στην Ευρώπη για μια κεντρική πρόσβαση ή μια εγγραφή όπου όλα τα ψηφιοποιημένα περιοδικά μπορούν να καταγραφούν.

Miracle: (Πηγές Μουσικών Πληροφοριών Βοηθούμενης Ανταλλαγής Βιβλιοθήκης μέσω Υπολογιστή)

Σύστημα με το οποίο οι ειδικές βιβλιοθήκες έχουν πρόσβαση και κατεβάζουν μουσική Braille σε ψηφιακή μορφή από μια κεντρική βάση δεδομένων.

Biblioteca Universalis:

Σκοπός της είναι να κάνει τις σημαντικότερες εργασίες της παγκόσμιας επιστημονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς προσβάσιμες σε ένα τεράστιο κοινό μέσω της τεχνολογίας πολυμέσων.

Γαλλία:

Το Gallica παρέχει εξ'αποστάσεως πρόσβαση στις ψηφιακές συλλογές της Εθνικής Βιβλιοθήκης. Στόχος η παρουσίαση ενός δείγματος κειμένων από μία ποικιλία δημοσιεύσεων.

Γερμανία:

Το Γερμανικό Πρόγραμμα Ψηφιακών Βιβλιοθηκών βασίζεται στη συνεργασία με πανεπιστήμια, εκδοτικούς οίκους, ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Στόχος του είναι η αποδοτική πρόσβαση στη παγκόσμια πληροφορία.

Ρωσία:

Το Πρόγραμμα Πληροφοριών Tacis στοχεύει στην μετατροπή της RSL (Ρωσική Κρατική Βιβλιοθήκη) από παραδοσιακή σε ψηφιακή.

Δανία:

Η DEF (Δανική Βιβλιοθήκη Ηλεκτρονικής Έρευνας) παρέχει μια εικονική βιβλιοθήκη. Ακόμη θέλει να εξασφαλίσει ότι οι σπάνιες συλλογές που δεν είναι άμεσα διαθέσιμες μπορούν να ψηφιοποιηθούν και να ανοιχθούν στο ευρύ κοινό.

Φινλανδία:

Η FinELib (Εθνική Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη) στοχεύει στην υποστήριξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έρευνας, στην παροχή υλικού που να

εξυπηρετεί περισσότερους επιστημονικούς κλάδους και στην παροχή κοινής πρόσβασης στις πληροφορίες χρησιμοποιώντας το δίκτυο δεδομένων.

Σουηδία:

Το πρόγραμμα Runeberg στοχεύει στην έκδοση ελεύθερων ηλεκτρονικών εκδόσεων των παλαιών βιβλίων από τη Σουηδία και άλλες Σκανδιναβικές χώρες στο Διαδίκτυο.

Ισπανία:

Το πρόγραμμα Memoria Hispanica στοχεύει στην εύρεση καλύτερων λύσεων για τη διατήρηση και την επιδείνωση παρέχοντας νέες υπηρεσίες. (Άλλα προγράμματα: Clasicos, Tavera)

Κάτω Χώρες:

Το πρόγραμμα Ψηφιακές Συλλογές KB (Koninklijke Bibliotheek) στοχεύει στην παροχή online πρόσβασης μέσω Διαδικτύου σε ακαδημαϊκές συλλογές και έγγραφα στον ανθρωπιστικό τομέα.

(Άλλα προγράμματα: Χειρόγραφα Μεσαιωνικού Διαφωτισμού, Ψηφιακός Ιστορικός Άτλας, Βάση Δεδομένων των Υδατοσήμεων)

Αγγλία:

Το πρόγραμμα Ψηφιακής Βιβλιοθήκης της Βρετανικής Βιβλιοθήκης στοχεύει να καθιερώσει τις ψηφιακές υπηρεσίες πληροφόρησης και έπειτα να αναπτύξει ικανότητες ώστε να εργαστεί με αυτές τις συλλογές με νέους και διαφορετικούς τρόπους βελτιώνοντας την πρόσβαση σε αυτές από όλο τον κόσμο.

Ηνωμένο Βασίλειο:

Ο κύριος στόχος του προγράμματος Ηλεκτρονικών Βιβλιοθηκών (eLib) ήταν η σύνδεση της κοινότητας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο με την ανάπτυξη και τη διαμόρφωση της ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης.

(Άλλα προγράμματα: Υβριδικές Βιβλιοθήκες, eLib CLUMB, Cedars)

Σκωτία:

Κέντρο Έρευνας Ψηφιακής Βιβλιοθήκης (CDLR)

- SCONE
- SEED
- GAELS

Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Γλασκώβης (GDL)

1.5. Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΜΟΠΑΒ)

Η ανάγκη ύπαρξης επαρκών και αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων για την αντικειμενική καταγραφή της τρέχουσας κατάστασης των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών της Ελλάδας, επέβαλε τη δημιουργία της Μονάδας Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΜΟΠΑΒ). Η ΜΟΠΑΒ λειτουργεί στα πλαίσια του έργου «Ανάπτυξη της Ψηφιακής Συνεργασίας των Βιβλιοθηκών των Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης», που χρηματοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ). Από την ίδρυση της έως σήμερα, η ΜΟΠΑΒ έχει επιδοθεί σε ποικίλες

στατιστικές και βιβλιοθηκονομίες δραστηριότητες. Πιο συγκεκριμένα, ασχολήθηκε:

- με τη συλλογή, ανάλυση, επεξεργασία και παρουσίαση στατιστικών στοιχείων σχετικών με τις συλλογές, το προσωπικό, την οργάνωση και τις υπηρεσίες των Βιβλιοθηκών, καθώς επίσης και τη χρηματοδότηση, τις δαπάνες. Η συγκέντρωση των στοιχείων αυτών πραγματοποιήθηκε με την αποστολή του ετήσιου ερωτηματολογίου «Συλλογής Στατιστικών Στοιχείων Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών».

Παράλληλα, η ΜΟΠΑΒ συνέλεξε στοιχεία και για τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες πληροφόρησης, που παρέχονται από κάθε Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη, με την αποστολή σχετικού ερωτηματολογίου «Συλλογής Στοιχείων Ηλεκτρονικών Πηγών και Χρήσης Υπηρεσιών Πληροφόρησης». Τα στοιχεία, που ήδη συλλέχθηκαν αφορούν στα έτη 1998, 1999, 2000 και 2001, τα οποία και παρουσιάζονται αναλυτικά στις αντίστοιχες εκδόσεις ανά έτος με τίτλο «Στατιστικά Στοιχεία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών». Όλες οι εν λόγω εκδόσεις παρέχονται σε ηλεκτρονική μορφή από την ιστοσελίδα της ΜΟΠΑΒ (<http://www.mopab.gr>).

- Επίσης η ΜΟΠΑΒ προέβη στην καθιέρωση και χρήση συγκεκριμένων Δεικτών Αποτίμησης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, οι οποίοι σχετίζονται με το προσωπικό, τις συλλογές, τις δαπάνες, τις υπηρεσίες διαδανεισμού και τις ηλεκτρονικές πηγές. Ο υπολογισμός των Δεικτών αυτών, αποσκοπεί στη χρήση τους ως μέσο αξιολόγησης της κατάστασης των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Έχουν τη μορφή ποσοστών των εισερχομένων στο σύστημα της Βιβλιοθήκης και δεν αποβλέπουν στον ποιοτικό έλεγχο κάθε Βιβλιοθήκης. Οι Δείκτες που έχουν υπολογιστεί ως τώρα παραθέτονται αναλυτικά ανά έτος σε κάθε μία από τις παραπάνω εκδόσεις.

- Σε επίπεδο στατιστικής μελέτης, η ΜΟΠΑΒ πραγματοποίησε επίσης και μία δειγματοληπτική έρευνα σχετική με το μέσο κόστος των Επιστημονικών Περιοδικών και Βιβλίων ανά γνωστικό αντικείμενο. Στόχος της συγκεκριμένης έρευνας ήταν η απόκτηση από μέρους των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών ενός εργαλείου ορθολογικής κατανομής του προϋπολογισμού τους στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα.

- Εκτός των άλλων, η ΜΟΠΑΒ προέβη στην έκδοση μιας Σειράς Οδηγών Διαχείρισης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, που είχαν ως κύριο στόχο να συμβάλλουν στη βελτίωση του επιπέδου Διοίκησης και Διαχείρισης των Βιβλιοθηκών. Πρόκειται για πέντε οδηγούς: τον οδηγό «Κατανομής προϋπολογισμού για προμήθεια υλικού», τον οδηγό «Αποτίμησης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών», τον οδηγό που σχετίζεται με τα «Πρότυπα για τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες», τον οδηγό που αφορά στους «Κανόνες Διαδανεισμού»

- Στις επιπλέον δραστηριότητες της Μονάδας Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών συμπεριλαμβάνεται και η διοργάνωση μιας σειράς εκπαιδευτικών σεμιναρίων για την επιμόρφωση του προσωπικού των Βιβλιοθηκών σχετικά με τη συγκέντρωση και χρήση των στατιστικών στοιχείων, διημερίδων και συναντήσεων, ενώ ταυτόχρονα έκδηλη ήταν η συμμετοχή του προσωπικού της σε Συνέδρια Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και διημερίδες.

1.6. Η ΜΟΠΑΒ στην Ελλάδα

Στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία διαφαίνεται η διαρκώς αυξανόμενη τάση των βιβλιοθηκών να διεξάγουν έρευνες και τα αποτελέσματα αυτών να αποτελούν σημαντικά εργαλεία αποφάσεων και δράσεων.

Από την ελληνική βιβλιογραφία ενδεικτικά αναφέρεται η «Έρευνα χρήσης των Βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων» (Ζάχος), η οποία διεξήχθη το 1999 και η οποία αναδεικνύει την προτίμηση των χρηστών στις παραδοσιακές υπηρεσίες των βιβλιοθηκών και γενικότερα τη δυσκολία ικανοποίησης των αναγκών τους. Την ίδια χρονιά, σχετική έρευνα πραγματοποίησε και η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Πατρών (Κορφιάτη, Γεωργίου 1999), στην οποία οι χρήστες εμφανίζονται πιο ενημερωμένοι και πιο θετικοί απέναντι στις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης. Τονίζεται όμως η ανάγκη για περαιτέρω προσπάθεια. Αποκλειστικά για τις Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες Πληροφόρησης εκπόνησε έρευνα η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας το 2006 (Αλβανούδη, Ζωντανός). Η συγκεκριμένη έρευνα έδωσε αρκετά θετικά αποτελέσματα, καθώς οι περισσότεροι χρήστες της Βιβλιοθήκης φαίνονται να γνωρίζουν αλλά και να χρησιμοποιούν τις παρεχόμενες υπηρεσίες και μάλιστα δηλώνουν ικανοποιημένοι από αυτές.

Ποικίλες έρευνες έχουν λάβει χώρα σε διάφορα Πανεπιστήμια του εξωτερικού κυρίως σε Μεγάλη Βρετανία και Αμερική. Χαρακτηριστική είναι η έρευνα που διεξήχθη το 2001 σε φοιτητές, καθηγητές και βιβλιοθηκονόμους σε 25 Πανεπιστήμια της Αγγλίας (Armstrong κ.ά) με έμφαση στην οπτική γωνία των χρηστών. Ειδικά, αναφέρει πως κυρίως οι πρωτοετείς φοιτητές δεν χρησιμοποιούν συχνά τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες των βιβλιοθηκών τους. Μάλιστα, τονίζεται η ανάγκη προώθησης όλων αυτών των υπηρεσιών. Στα ίδια σχεδόν αποτελέσματα οδηγεί και η έρευνα των Dee και Allen (2005), καθώς οι χρήστες δηλώνουν θετικοί για την ύπαρξη όλων των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών, αλλά δεν τις χρησιμοποιούν ευρέως.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί η έρευνα που διεξήχθη το 2006 στο Waterford Institute of Technology Libraries (Hayden κ.ά.) σύμφωνα με την οποία οι χρήστες δείχνουν ευχαριστημένοι από τις υπηρεσίες της

Βιβλιοθήκης χωρίς ωστόσο να ικανοποιούνται πλήρως οι πληροφοριακές τους ανάγκες. Επιπρόσθετα, δείχνουν να προτιμούν τις παραδοσιακές υπηρεσίες, τάση την οποία η Βιβλιοθήκη επιθυμεί να μεταστρέψει.

Διεθνώς οι βιβλιοθήκες σε μικρότερο ή σε μεγαλύτερο βαθμό έχουν αναπτύξει μια σειρά από πολύ σημαντικές και κυρίως χρηστοκεντρικές υπηρεσίες, που κύριο στόχο έχουν την γρήγορη, άμεση, έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση του τελικού χρήστη. Παρόλα αυτά, πολλές από αυτές τις υπηρεσίες παραμένουν άγνωστες ή/ και απρόσιτες. Έτσι τονίζεται σχεδόν από όλους τους ερευνητές (Dee, Allen 2005), (Hayden κ.ά. 2005), (Xie 2007) η ανάγκη για περαιτέρω έρευνα και για την εφαρμογή σχεδίων προώθησης των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών. Στο ίδιο πνεύμα κινούνται και οι Κατευθυντήριες Οδηγίες της IFLA για την Ψηφιακή Πληροφόρηση, που προτρέπουν τις βιβλιοθήκες να διενεργήσουν έρευνες χρηστών για τους πελάτες και για το προσωπικό λαμβάνοντας υπόψη τις ανησυχίες, τα προβλήματα και τα ερωτήματα του προσωπικού και των πελατών, να συνθέσουν και να αξιολογήσουν στατιστικές των δραστηριοτήτων της υπηρεσίας, καθώς και πιθανά τεχνικά ή ζητήματα πολιτικής και να εφαρμόσουν αλλαγές σε υπηρεσίες με βάση τη στατιστική ανάλυση και την ανατροφοδότηση βιβλιοθηκονόμων και πελατών (Σεμερτζάκη 2006).

1.7 Παρουσίαση ερευνών που έχουν γίνει σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες σε Ελλάδα και εξωτερικό:

Έρευνα 1: Διεξήχθη στα πλαίσια του 17^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και έχει ως τίτλο «Αξιολόγηση Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών – Έρευνες Ικανοποίησης Χρηστών».

Κατά την έρευνα αυτή, αξιολογείται η Βιβλιοθήκη της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Αρχικά, γίνεται μια γενική παρουσίαση των κριτηρίων αξιολόγησης και της ποιότητας των υπηρεσιών ως «οδηγοί» για τέτοιου είδους έρευνες.

Χρήσιμες είναι επίσης, οι εκπαιδευτικές μέθοδοι χρηστών που προτείνουν αλλά και ο προσδιορισμός των αναγκών των χρηστών ανά ομάδες για την καλύτερη εξυπηρέτηση του κοινού που επισκέπτεται την βιβλιοθήκη.

Το μέσο συλλογής υλικού γίνεται με τη μέθοδο της τυχαίας δειγματοληψίας σε ερωτώμενους αποκλειστικά και μόνο της Φιλοσοφικής Σχολής έτσι ώστε να υπάρχει εγκυρότητα στην έρευνα. Στο τέλος της έρευνας παραθέτονται τα Συμπεράσματα καθώς και οι Λύσεις και οι Προτάσεις για την αποτελεσματικότερη λειτουργία των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

(<http://17conf.lib.uoi.gr/files/b6.1.Skreta.ppt>)

Έρευνα 2: Διεξήχθη στα πλαίσια του προγράμματος «Sarc 111» από την Joseph Matthews και έχει ως στόχο την ενημέρωση βιβλιοθηκονόμων και μη, σχετικά με τις μεθόδους αξιολόγησης των υπηρεσιών των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

Αρχικά, θέτει κάποια ερωτήματα όσον αφορά στην οργάνωση αλλά και στην «πολιτική» που πρέπει να ακολουθούν οι βιβλιοθήκες. Μέσα από σχεδιαγράμματα παρουσιάζει πλάνα αξιολόγησης υπηρεσιών καθώς και πρότυπα ελέγχου της βιβλιοθήκης όπως οικονομικά και διοικητικά.

Επίσης, η έρευνα ασχολείται εκτενώς με τις ανάγκες των χρηστών της βιβλιοθήκης οι οποίοι απαιτούν ακρίβεια και αξιοπιστία από τα δεδομένα που τους προσφέρονται στο χώρο πληροφόρησης, συνέπεια και

ευγένεια από τους βιβλιοθηκονόμους ως προς τον τρόπο εξυπηρέτησης αλλά και την απαιτούμενη εμπειρία σχετικά με τον χειρισμό των μέσων που παρέχει η βιβλιοθήκη.

Τέλος, διαπιστώνεται ότι η έρευνα εστιάζει κυρίως στη σχέση χρήστη - πληροφορίας και θεωρεί πως είναι αναγκαίο να προσφέρεται με πληρότητα και περιεκτικότητα για να μπορούν οι χρήστες να αναγνωρίσουν τα οφέλη που λαμβάνουν από τις πληροφορίες.

([http://www.sla.org/conf/conf_sar/Presentations/051103_0919%20\(D\)/Matthews%20-%20evaluation.ppt](http://www.sla.org/conf/conf_sar/Presentations/051103_0919%20(D)/Matthews%20-%20evaluation.ppt))

Έρευνα 3: Πρόκειται για έρευνα η οποία σχετίζεται με το επίπεδο ανάπτυξης των ψηφιακών βιβλιοθηκών των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

Η έρευνα αυτή, πραγματοποιήθηκε σε είκοσι πέντε (25) ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και η συλλογή δεδομένων έγινε με την χρήση ερωτηματολογίου, τη βιβλιογραφική έρευνα και την εξέταση των ψηφιακών βιβλιοθηκών στο Διαδίκτυο.

Η συγκεκριμένη μελέτη παρουσιάζει και αναλύει τους σκοπούς και τους στόχους της έρευνας καθώς και τις παραμέτρους και τις μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν για την διεξαγωγή της.

Μέσα από αυτήν την έρευνα ανακαλύπτεται το ιδανικό μοντέλο ανθρώπινης υποδομής και υποστήριξης της ψηφιακής βιβλιοθήκης το οποίο παραπέμπει στη συνεργασία βιβλιοθηκονόμων και πληροφορικών. Επίσης, γίνεται μια σχετική αναφορά στις μεθόδους πρόσβασης στα τεκμήρια αναζητώντας έτσι την πιο συχνή μέθοδο αναζήτησης στις ψηφιακές βιβλιοθήκες.

Τέλος, ως αποτέλεσμα της έρευνας θεωρείται πως οι ψηφιακές βιβλιοθήκες έχουν ήδη ξεκινήσει προσπάθειες για να καλύψουν τις ανάγκες των χρηστών για ψηφιακή πληροφόρηση.
(<http://209.85.129.132/search?q=cache:7Htn14XqrZMJ:www.ionio.gr/lib/conf/pdfs/Garoufallou-BalatsoukasPOSTER~1.pdf>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΟ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ

Η ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΞΑΝΘΗΣ

2.1. Η Ξάνθη

Η Ξάνθη είναι πόλη της Θράκης, πρωτεύουσα του ομώνυμου νομού. Είναι χτισμένη στους πρόποδες της οροσειράς Ροδόπης, στην αρχή της πεδιάδας η οποία εκτείνεται προς τα νότια μέχρι το Θρακικό πέλαγος, το οποίο απέχει 20-25 χλμ. Υπάρχει η παλιά και η καινούργια πόλη. Πολλοί δρόμοι είναι στρωμένοι με γρανίτη. Εμπορικό και πνευματικό κέντρο της περιοχής με το χαρακτηριστικό της συνύπαρξης χριστιανικού και μουσουλμανικού πληθυσμού. Η Ξάνθη αριθμεί σήμερα 50.000 περίπου κατοίκους (ελληνικής καταγωγής) σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της απογραφής του 2001. Από το 1975 φιλοξενεί την Πολυτεχνική Σχολή Ξάνθης, που είναι τμήμα του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, με έδρα την Κομοτηνή. Σημαντική αναφορά αξίζει να γίνει στην Παλιά Πόλη η οποία είναι το στολίδι της Ξάνθης. Η Παλιά Ξάνθη είναι σκαρφαλωμένη στους πρόποδες του ορεινού όγκου που καθορίζει τα σύνορα ορεινής και πεδινής Ξάνθης. Εκεί όπου χύνονται τα νερά του Κόσινθου ποταμού στον κάμπο μετά από ταξίδι πολλών χιλιομέτρων μέσα από τα βουνά της Ροδόπης, βρίσκεται πλαισιωμένη από τρία μοναστήρια της Παναγίας Καλαμούς, της Παναγίας Αρχαγγελιώτισσας και των Ταξιαρχών καθώς επίσης και από τα συντρίμια της Βυζαντινής πόλης Ξάνθεια.

Η Παλιά Πόλη της Ξάνθης άρχισε να ξαναχτίζεται το 1830 μετά από δύο σεισμούς τον Μάρτιο και Απρίλιο του 1829. Παρά την μεγάλη καταστροφή η πόλη ξαναχτίστηκε και βρήκε σύντομα τον ρυθμό της. Ήκμασε στα μέσα του 19ου αιώνα μέχρι τις αρχές του 20ου, περίοδος κατά την οποία γνώρισε ακμή το καπνεμπόριο με το οποίο ασχολούνταν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της. Πόλη οργανωμένη σε γειτονιές (μαχαλάδες), όπως συνηθιζόταν κατά παράδοση στις πόλεις της

τουρκοκρατίας. Χριστιανοί, Μουσουλμάνοι, Εβραίοι, Πομάκοι, κατοικούσαν όλοι στις συνοικίες τους οι οποίες συνήθως ήταν οργανωμένες γύρω από κάποιο αντίστοιχο θρησκευτικό κέντρο (εκκλησία, τζαμί, συναγωγή). Λόγω αυτού του πολυ-θρησκευτικού πολυ-εθνικού μίγματος και το πάντρεμα ανατολικού και δυτικού πολιτισμού η παλιά πόλη παρουσιάζει μεγάλο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον. Περιπατώντας μέσα στα στενά σοκάκια της, συναντάς ποικίλες μορφές.

Κάθε σπίτι με τη δική του ταυτότητα, τα δικά του χαρακτηριστικά. Χαρακτηριστικά πολυμορφικών κατοικιών τα οποία κληρονομούσαν από τους πατεράδες τους, τους λαϊκούς μαστόρους, οι οποίοι εξέλιξαν την πλέον ωριμασμένη τεχνική τους σε τέχνη. Κάθε σπίτι είναι αισθητικά μοναδικό μα συνάμα αρμονικά δεμένο με το περιβάλλον του αφού όλα χτίζονταν βάση των ιδιοτήτων των ντόπιων υλικών και με τις ξεχασμένες αξίες της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Φτιαγμένα από το ξύλο και την πέτρα των γύρω βουνών και με γνώμονα τη λειτουργικότητα, τίποτα δεν σχεδιάζονταν για να εντυπωσιάσει. Η κατασκευαστική τεχνική του κάθε μάστορα η διαθεσιμότητα των ντόπιων υλικών και άλλοι παράγοντες όπως η στενότητα του χώρου, διάφορες θρησκευτικές αντιλήψεις κλπ έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη μορφή του κάθε κτίσματος. Κατασκευασμένα για εποχές που ο άνθρωπος ήταν περισσότερο εξαρτημένος από το φως του ήλιου σε αντίθεση με τη σημερινή ενεργειακή σπάταλη και υπερκαταναλωτική εποχή, που είναι εξαρτημένος από τον ηλεκτρισμό και το πετρέλαιο.

Στην περιοχή που βρίσκεται ανάμεσα στη Βιστονίδα λίμνη (ανατολικά) και το Νέστο (δυτικά) στα αρχαία χρόνια ζούσαν οι θρακικές φυλές των Βιστόνων (κοντά στη Βιστονίδα λίμνη) και οι Σαπαίοι (δυτικά των Βιστόνων και μέχρι το Νέστο ποταμό. Στα ορεινά της ίδιας περιοχής ζούσαν τα θρακικά φύλα των Τραυσών (στα

βορειοανατολικά, στην κοιλάδα του Τραύου ποταμού, που διαρρέει την κοιλάδα του Εχίνου και χύνεται στα βόρεια της Βιστονίδας λίμνης), των Σατρών, στα βόρεια και των Δίων στην κοιλάδα του Νέστου.

Κεντρική κόμη των Σατραίων ήταν ένα χωριό που βρισκόταν στο πέραςμα του ποταμού Κοσσινίτη-Κοσύνθου, ακριβώς στην είσοδο της χαράδρας προς το εσωτερικό της ορεινής περιοχής. Το χωριό αυτό στα αρχαιοθρακικά ονομαζόταν **Πάρα** (το) και σήμαινε το πέραςμα, διάβαση δηλ. την ίδια έννοια με το νοτιοελληνικό πόρος:διάβαση.

Με την πάροδο του χρόνου το όνομα του χωριού αυτού ενώθηκε με το άρθρο το και έτσι μετονομάσθηκε σε Τόπαρα ή Τόπειρος με την ίδια πάντα σημασία.

Με τη διέλευση της Εγνατίας οδού μέσα από το χωριό αυτό (100 π.Χ.) το Τοπάρα αναπτύχθηκε σε πλούσια πόλη και ακμαία «ελεύθερη» με δικά της νομίσματα (2^{ος} αιώνας μ.Χ.).

Η Τόπειρος ήταν γνωστή καθ' όλη τη ρωμαϊκή και πρωτοβυζαντινή περίοδο σαν μια από τις σημαντικότερες πόλεις της Ν.Δ. Θράκης. Το 549 όμως την κατέλαβαν οι Σκλαβηνοί βάρβαροι (όπως και την παρακείμενη Αναστασιούπολη και την Τραϊανούπολη) και της μεν πόλεως κατέστρεψαν τα τείχη και τα οικήματα, τους δε κατοίκους της άλλους μεν έσφαξαν επί τόπου, ενώ τους υπολοίπους τους πήραν ως αιχμαλώτους μαζί τους πέρα από το Δούναβη. Αμέσως όμως μετά (522) την ξανάκτισε ο Ιουστινιανός και την οχύρωσε με θολωτά τείχη.

Τον 8^ο μ.Χ. η πόλη ξανακαταστράφηκε, άγνωστο αν από σεισμό ή βαρβαρικές επιδρομές. Πάλι όμως ξανακτίσθηκε. Αλλά τώρα άλλαξε όνομα και μετονομάσθηκε σε (λατινικό) Ρούσιο (ίσως γιατί νόμισαν ότι η ονομασία Τόπερος προερχόταν από το Τόπυρος που σημαίνει το πύρινο). Αργότερα από Ρούσιο μετονομάσθηκε στο ελληνικότερο Ξάνθεια, όνομα με το οποίο πρωτομαρτυρείται το 879 μ.Χ., όταν ο επίσκοπος αυτής Γεώργιος αναφέρεται να συμμετέχει σε σύνοδο στην

Κων/πολη. Με αυτή την ονομασία είναι γνωστή σ' όλη την μετέπειτα ιστορία μέχρι και σήμερα.

Κατά τα τελευταία χρόνια της βυζαντινής αυτοκρατορίας η Ξάνθεια πολλές φορές μαρτυρείται στις αλληπάλληλες της ζωής και των περιπετειών της αυτοκρατορίας έως ότου τελικά το 1385 μ.Χ. κατελήφθη από τους Οθωμανούς.

Έκτοτε αρχίζει μια περίοδος πολύ δύσκολη γεμάτη από δημεύσεις, καταπιέσεις, βασανιστήρια και φόρους προς τους χριστιανούς κατοίκους της πόλεως, οι οποίοι παρά τις πολλές καταπιέσεις και δοκιμασίες δεν έχασε την ελληνικότητά της. Αντίθετα ανεδείχθη το μόνο ελληνικό-χριστιανικό κέντρο ανάμεσα στην Ανδριανούπολη και τη Θεσσαλονίκη και εδώ κατέφευγαν πολλοί καταδιωκόμενοι Έλληνες της ευρύτερης θρακικής και μακεδονικής γης. Χαρακτηριστικό δείγμα του ελληνικού φρονήματος των Ξανθίων είναι ότι (όπως προκύπτει από επίσημα οθωμανικά αρχεία) ποτέ δεν επέτρεψαν στους κατακτητές να κατοικήσουν μέσα σ' αυτή. Πάντοτε το ελληνικό στοιχείο υπερτερούσε συντριπτικά 90-95%).

Μετά δε τη διάδοση της καπνοκαλλιέργειας στην περιοχή αποδείχθηκε ότι το είδος των καπνών της ήταν μοναδικά και περιζήτητα μέσα σ' αυτό το παλάτι του σουλτάνου. Τότε άρχισε μια άλλη περίοδος οικονομικής άνθησης της πόλεως καθώς ανεγέρθηκαν καπναποθήκες και συνέρευσαν καπνεργάτες για την επεξεργασία και εμπορία των καπνών της, των οποίων η φήμη ξεπέρασε τα όρια της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και έγιναν περιζήτητα από τη Ρωσία μέχρι την Αίγυπτο και την Αυστρία.

Την οικονομική άνθηση της πόλης προς καιρό σταμάτησαν δύο δύσκολες περίοδοι,

α) η ελληνική επανάσταση κατά την οποία πολλοί Ξάνθιοι συνελήφθησαν και φυλακίσθηκαν (μεταξύ των οποίων και ο τότε μητροπολίτης Σεραφείμ) ή και σφαγιάσθηκαν και κρεμάστηκαν και

β) δυο αλληπάλληλοι σεισμοί το 1829 που κυριολεκτικά ισοπέδωσαν την πόλη και τα χωριά της περιοχής.

Πολύ γρήγορα όμως μέσα από τις στάχτες και τους κονιορτούς των χαλασμάτων οι Ξάνθιοι θα ξανακτίσουν την πόλη τους με νέα, πιο όμορφα και πιο άνετα σπίτια, νέες εκκλησίες και νέα καπνομάγαζα, όπου σα μελίτσι θα συρρέουν οι καπνεργάτες για την επεξεργασία του φημισμένου καπνού της.

Ο πλούτος θα συρρέει στην πόλη και την περιοχή και πολλοί καπνέμποροι θα διαθέσουν τα κέρδη τους αλλά και τα καπνομάγαζα ή κτήματά τους για την ανέγερση σχολείων. Θα αναδειχθούν μεγάλοι ευεργέτες της παιδείας και της πόλεως, αλλά και του ελληνισμού γενικότερα. Να μερικά ονόματα που αν και πέρασαν από τότε εκατόν πενήντα χρόνια μας είναι ακόμη σεβαστά. Μιχ. Ματσίνης, Θεοδ. Ζαλάχας, Παν. Στάλιος, Παντ. Κουγιουμτζόγλου, Χατζή Σταύρου Χεκίμογλου, Λουκάς Ισσάντωρ κ.λ.π. Παράλληλα και ο απλός κόσμος θα συναγωνίζεται με τους καπνεμπόρους του με εκδηλώσεις και προσφορές υπέρ των κοινών της πόλεως. Θα συσταθούν σύλλογοι, θα διενεργηθούν έρανοι, θα γίνουν χοροεσπερίδες, θα διατεθούν περιουσίες για την πνευματική καλλιέργεια και μόρφωση των παιδιών της πόλεως και περιφέρειας και χορήγηση υποτροφιών για σπουδές στην Πόλη.

2.2. Το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (ΔΠΘ) ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1973 και ξεκίνησε τη λειτουργία του το ακαδημαϊκό έτος 1974 – 1975. Ονομάστηκε Δημοκρίτειο προς τιμή του αρχαίου Έλληνα φυσικού φιλοσόφου Δημόκριτου, ο οποίος καταγόταν από τα Άβδηρα της Θράκης.

Έδρα του ΔΠΘ είναι η Κομοτηνή. Ακαδημαϊκά και Διοικητικά όργανα του Πανεπιστημίου είναι η Σύγκλητος, το Πρυτανικό Συμβούλιο και ο Πρύτανης. Στο ΔΠΘ λειτουργούν δύο σχολές και 18 τμήματα σε τέσσερις πόλεις της Θράκης – επτά στην Κομοτηνή, πέντε στην Ξάνθη, τέσσερα στην Αλεξανδρούπολη και δύο στην Ορεστιάδα του Έβρου.

Συνολικά φοιτούν περισσότεροι από 12.000 φοιτητές. Το ΔΠΘ παίζει σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της εθνικής και πολιτιστικής φυσιογνωμίας της Θράκης και συμβάλλει στο υψηλό επίπεδο σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Με την ποιότητα διδασκαλίας και το επίπεδο έρευνάς του, έχει εξασφαλίσει μία θέση μεταξύ των καλύτερων ελληνικών πανεπιστημίων.

Ένας πλούσιος σε περιεχόμενο εκπαιδευτικός, δικτυακός τόπος με την ονομασία ‘Διοκλής’, δημιουργήθηκε από φοιτητές και καθηγητές του τμήματος Πολιτικών Μηχανικών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Σε αυτόν περιλαμβάνεται ψηφιακό περιεχόμενο σχετικό με το επιστημονικό αντικείμενο του Τμήματος (εκπαιδευτικό υλικό, ηλεκτρονικά λεξικά και γλωσσάρια για Τεχνικούς Όρους (μαθηματικά, πληροφορική, βάσεις δεδομένων κτλ.), καθώς και το Ηλεκτρονικό Μουσείο Πολιτικού Μηχανικού και το Ηλεκτρονικό Περιοδικό ‘Ανάξαρχος’.

Το Ηλεκτρονικό Μουσείο Πολιτικού Μηχανικού συγκεντρώνει ιστορικές πληροφορίες για το αντικείμενο από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Πρόκειται για έναν πρωτότυπο για τα ελληνικά δεδομένα δικτυακό τόπο, που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο για τους εξειδικευμένους επισκέπτες όσο και για το ευρύτερο κοινό.

Το Ηλεκτρονικό περιοδικό ‘Ανάξαρχος’ δημοσιοποιεί τις πολιτιστικές και επιστημονικές δραστηριότητες του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών και κατ’ επέκταση του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, της Ξάνθης αλλά και όλης της Θράκης καθώς επίσης και θέματα γενικού ενδιαφέροντος από ολόκληρη την Ελλάδα και το εξωτερικό. Το περιεχόμενο του τρέχοντος αλλά και των παλιότερων τευχών είναι ελεύθερα προσβάσιμο από τους επισκέπτες του δικτυακού τόπου.

Η Κεντρική Βιβλιοθήκη του Δ.Π.Θ. αντιμετωπίζει σήμερα προκλήσεις πρωτόγνωρες για τη μέχρι τούδε ιστορία της οι οποίες οφείλονται τόσο στη ραγδαία εξέλιξη της σχετικής τεχνολογίας, όσο και στην προμήθεια μεγάλων ποσοτήτων εντύπου και σε ηλεκτρονική μορφή υλικού. Οι δυσκολίες επικεντρώνονται κυρίως στη διαδικασία μετάβασης και αποδοχής των νέων μέσων, τόσο στο τομέα της ηλεκτρονικής επικοινωνίας στα πλαίσια της παρεχομένης εκπαίδευσης, όσο και σε αυτά των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δημοσιεύσεων και ανακοινώσεων, στην εκρηκτική αύξηση του προσβάσιμου πλέον, τομέα της καταγεγραμμένης γνώσης, στις αυξανόμενες ανάγκες των ακαδημαϊκών χρηστών και του προσωπικού των βιβλιοθηκών, τόσο στη νέα μορφή ηλεκτρονικής πρόσβασης όσο και στην ειδική μορφή της αναζήτησης και της παροχής της πληροφόρησης.

Ο διαφαινόμενος, μετά τρία χρόνια, περιορισμός στις επιχορηγήσεις για τα λειτουργικά έξοδα των βιβλιοθηκών καθώς και για τον εμπλουτισμό των κάθε είδους συλλογών, απαιτεί στο τωρινό στάδιο:

1. Σοβαρή και ουσιαστική προεργασία και ιδιαίτερη προσοχή στην εκτίμηση και στον καθορισμό των προτεραιοτήτων προμηθειών της κάθε επιμέρους βιβλιοθήκης.
2. Επανεξέταση και επαναπροσδιορισμό των παραδοσιακά προσφερομένων υπηρεσιών, ώστε να εξασφαλιστεί, τόσο η διατήρησή τους, στο βαθμό που θα κρίνονταν ακόμη αποτελεσματικές, όσο και η ταυτόχρονη μετεξέλιξή τους σε ηλεκτρονική μορφή, με την εισαγωγή νέων ακριβών και ραγδαία εξελισσόμενων πηγών πληροφόρησης και υπηρεσιών.
3. Τέλος, παράλληλα με αυτά τα δύο κρίνεται απαραίτητος ο εκσυγχρονισμός ή ο επαναπροσδιορισμός της οργανωτικής δομής της κεντρικής και των επί μέρους βιβλιοθηκών, ώστε να μπορούν να αντεπεξέρχονται αποτελεσματικά στις νέες ανάγκες και να εκπληρώνουν τις δημιουργούμενες προσδοκίες των χρηστών.

Οι προϊούσες αλλαγές σήμερα της ποιότητας, ποσότητας και μορφής της καταγεγραμμένης γνώσης είναι τέτοια, ώστε ο θεσμός των διαφόρων συλλογών (βιβλίων, περιοδικών, CD-ROMs, audio-visual δεδομένων, τραπεζών στοιχείων, κ.λ.π.) πρέπει να επαναπροσδιορισθεί και να εμπλουτισθεί, το προσωπικό των βιβλιοθηκών πρέπει να επανεκπαιδευθεί για να είναι σε θέση κατ' αρχήν να γνωρίζει και να χειρίζεται διαφορετικές μορφές πληροφοριών, τόσο στο επίπεδο πρόσβασης όσο και στο επίπεδο της περαιτέρω παροχής και διάχυσής τους, πρέπει δε ιδιαίτερα να αποτιμηθούν οι εξωγενείς και ενδογενείς διαχύσεις και χρήσεις των πληροφοριών και κατά συνέπεια να αναθεωρηθούν ριζικά οι υπάρχουσες οργανωτικές στρατηγικές.

Είναι ζωτικής σημασίας για το Πανεπιστήμιο της Ξάνθης, να εμφυσήσει στην ακαδημαϊκή κοινότητα την αίσθηση της προοπτικής και της ξεκάθαρης αποσαφήνισης των προτεραιοτήτων της νέας οργανωτικής δομής των βιβλιοθηκών. Ο δικός τους στρατηγικός σχεδιασμός, παρέχει το πλαίσιο της μελλοντικής λειτουργίας τους και επικεντρώνεται στην κατανόηση από τους χρήστες και το προσωπικό των βιβλιοθηκών των νέων προκλήσεων, στην ενσυνείδητη αποδοχή τους, και στη δημιουργία αλληλεπιδράσεων, οι οποίες θα κατευθύνουν και θα προκαλέσουν επιθυμητές αλλαγές. Ο σχεδιασμός οφείλει να είναι δυναμικός και ευέλικτος, ικανός τόσο να εξυπηρετεί όσο και να παρακινεί για προσαρμογές και αλλαγές. Εξ ορισμού, λοιπόν, θα είναι ο ίδιος υποκείμενο συνεχούς αναθεώρησης και αξιολόγησης.

▪ **Θεμελιώδεις Στόχοι και Μέθοδοι Επίτευξης**

Οι στόχοι αυτοί αποτελούν τη θεωρητική βάση της οργάνωσης της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Δ.Π.Θ. Ακολουθούνται από τις μεθόδους, με τις οποίες θεωρείται πως η βιβλιοθήκη θα μπορέσει να αντεπεξέλθει στη διαδικασία υλοποίησης αυτών των στόχων. Είναι μια γενική έκθεση προθέσεων και δραστηριοτήτων, σχεδιασμού δράσεων, που πρόκειται να οδηγήσουν στην πραγμάτωση των συγκεκριμένων στόχων μαζί με το πώς- το πότε και από ποιόν θα πραγματοποιηθούν.

1. Πρώτος στόχος είναι να διασφαλιστεί η ύπαρξη μιας αποτελεσματικής, ευαίσθητης και ευέλικτης οργανωτικής δομής. Το νέο περιβάλλον πληροφόρησης απαιτεί πρωταρχικά από την προτεινόμενη διαδικασία διαχείρισης της βιβλιοθήκης την ικανότητα να ανταποκρίνεται πρόθυμα στις αλλαγές, ενώ παράλληλα πρέπει να είναι

ικανή να συνεχίζει να λειτουργεί αποτελεσματικά. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τους στόχους του Πανεπιστημίου τις ανάγκες των χρηστών, την αξιοποίηση του προσωπικού και τις οικονομικές υποχρεώσεις που προκύπτουν.

Αυτός ο στόχος μπορεί να επιτευχθεί αν :

- α. εφαρμοσθεί η πιο πρόσφορη και ταυτόχρονα λειτουργική οργανωτική δομή, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους του Πανεπιστημίου και το ειδικό αντικείμενο της βιβλιοθήκης
- β. καθιερωθεί μια αποτελεσματική διαδικασία στη λήψη αλλά κυρίως στην υλοποίηση των αποφάσεων
- γ. καθορισθεί το κόστος της παροχής υπηρεσιών στην ακαδημαϊκή κοινότητα και προσδιορισθεί η πιο αποτελεσματική και ουσιαστική μέθοδος ελέγχου
- δ. διατηρηθεί ένας συνεχής κεντρικός έλεγχος στην προτεινόμενη πολιτική και τις διαδικασίες υλοποίησης της
- ε. διασφαλισθεί ο έλεγχος των αρχών του Πανεπιστημίου στην ποιοτική διαχείριση

Οι επιμέρους στόχοι πρέπει να εστιαστούν σε τέσσερις βασικές αρχές:

- 1.α. Δημιουργία εξειδικευμένων και αξιόλογων συλλογών σε κάθε επιμέρους βιβλιοθήκη.
- 1.β. Αναζήτηση και να συστηματοποίηση των αναγκαίων προσβάσιμων πηγών πληροφοριών έξω από τη βιβλιοθήκη.
- 1.γ. Ενεργοποίηση της πρόσβασης σ' αυτές τις πηγές.

Η κάθε επιμέρους βιβλιοθήκη, πρέπει να αξιολογήσει τις πηγές πληροφόρησης που έχει δημιουργήσει μέχρι σήμερα και την ανάγκη να

διατηρηθούν στην τωρινή τους μορφή, αλλά ταυτόχρονα πρέπει να γίνει κατανοητό πως η έννοια της "Συλλογής" πρέπει να επαναπροσδιοριστεί, ιδίως σε μια εποχή που η τεχνολογία της πληροφόρησης διευκολύνει την πρόσβαση σε κάθε είδους πληροφορίες, οι οποίες σήμερα πλέον δεν είναι απαραίτητο να περιορίζονται στην κλασσική μορφή του βιβλίου ή να είναι αποκλειστικά συγκεντρωμένες σε έναν χώρο. Η βιβλιοθήκη πρέπει να είναι ενήμερη για όλο το εύρος των πληροφοριών, καθώς και την ποικιλία των μορφών με τις οποίες παρουσιάζονται για να μπορέσει να αναπτύξει την υποδομή για την καταλληλότερη πρόσβαση σ' αυτές.

▪ Μέθοδοι επίτευξης

1.1. Καταγραφή πλήρως και περιγραφή αναλυτικώς το περιεχόμενο των συλλογών της βιβλιοθήκης

1.2. Καθιέρωση μίας προσεκτικής, συγκεκριμένης και σαφούς πολιτικής για την οργάνωση και τον εμπλουτισμό της συλλογής στα διάφορα επίπεδά της, το χαρακτήρα της δυναμικής της, τον τρόπο επιλογής των βιβλίων και γενικά των αντικειμένων της συλλογής

1.3. Καταγραφή συστηματικά των προσβάσιμων πηγών πληροφοριών, έξω από τα όρια της βιβλιοθήκης

1.4. Καθιέρωση ενός συστήματος που να καθορίζει τις πληροφορίες που πρέπει να διατηρηθούν στην κλασσική μορφή και εκείνες που θα πρέπει να είναι προσβάσιμες με άλλα μέσα

1.5. Δημιουργία μηχανισμών με τους οποίους:

α) οι χρήστες της βιβλιοθήκης μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε πηγές πληροφόρησης εκτός βιβλιοθήκης

β) η ακαδημαϊκή κοινότητα θα πληροφορείται τις πηγές ύπαρξης των

πληροφοριών, για να μπορέσει να τις χρησιμοποιήσει στις διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες και προτάσεις της και γ) το προσωπικό και οι χρήστες της βιβλιοθήκης θα κρατούνται ενήμεροι για τις εκάστοτε εξελίξεις των πηγών πληροφόρησης και την αντίστοιχη τεχνολογία.

2. Δεύτερος στόχος είναι Βιβλιοθήκη της Ξάνθης να παρέχει στην Πανεπιστημιακή κοινότητα ένα πρόγραμμα υποστήριξης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, που να διασφαλίζει την ενημερωμένη πρόσβαση στις πηγές πληροφοριών και στις ανάλογες υπηρεσίες. Οι χρήστες της βιβλιοθήκης θα πρέπει να έχουν πρόσβαση στις πηγές πληροφόρησης, τόσο με τους υπάρχοντες παραδοσιακούς τρόπους, όσο και με νέες τεχνολογικές διαδικασίες, οι οποίες θα μειώσουν την εξάρτηση από τις υπάρχουσες παραδοσιακές συλλογές. Απαραίτητη προϋπόθεση αυτής της ανεξαρτησίας, αποτελεί η παροχή και η ανάπτυξη στους χρήστες τέτοιων προκαταρκτικών γνώσεων, που θα τους επιτρέψουν την αποτελεσματική πρόσβαση στην πληροφόρηση και θα τους καταστήσουν ικανούς να την εκμεταλλευθούν σε μία αυτοκατευθυνόμενη και εφ' όρου ζωής εκπαίδευση.

▪ **Μέθοδοι επίτευξης**

2.1. Διασφάλιση στους χρήστες της βιβλιοθήκης την καλύτερη δυνατή προετοιμασία

2.2. Εξασφάλιση της προετοιμασίας αυτής για όλες τις ομάδες χρηστών

2.3. Εξασφάλιση ενός μηχανισμού με τον οποίο τα προγράμματα εκπαίδευσης των χρηστών της βιβλιοθήκης θα διατηρούνται σε υψηλό επίπεδο

2.4. Εφαρμογή αποδοτικών διαδικασιών αλληλεπίδρασης στο πρόγραμμα εκπαίδευσης των χρηστών της βιβλιοθήκης

2.5. Ανάπτυξη μηχανισμών ενημέρωσης για τα διαθέσιμα προγράμματα εκπαίδευσης χρηστών

2.6. Βοήθεια στους χρήστες να αποκτήσουν τις γνώσεις, που είναι απαραίτητες για την ικανοποιητικότερη πρόσβαση στις πηγές και την αξιολόγηση των πληροφοριών τους ώστε να μπορούν να τις αξιοποιήσουν για να εξασφαλίσουν μία επιλεγμένη και εφ' όρου ζωής εκπαίδευση

3. Τρίτος στόχος είναι η επιμόρφωση του προσωπικού της βιβλιοθήκης, έτσι ώστε να μπορέσει να εξελιχθεί σε μία αποτελεσματική, παραγωγική και ευέλικτη υπηρεσία βιβλιοθήκης. Η στελέχωση των βιβλιοθηκών απαιτεί υπαλλήλους που να είναι γνώστες των εξελίξεων, που γίνονται στο πεδίο της πληροφόρησης και επιπλέον να έχουν την ικανότητα να εναρμονίζονται με αυτές. Επίσης, πρέπει να οργανώνονται συνεχώς ανάλογα προγράμματα ενημέρωσης του προσωπικού, έτσι ώστε να τους δίνεται η δυνατότητα να αποκτήσουν τα προσόντα, ώστε να μπορούν να παρέχουν υψηλού επιπέδου υπηρεσίες.

▪ **Μέθοδοι επίτευξης**

3.1. Συγκεκριμενοποίηση των απαιτήσεων της Βιβλιοθήκης και τα βασικών κριτηρίων της για το διορισμό υπαλλήλων στις αντίστοιχες θέσεις, καθώς και διευκρίνιση εκ των προτέρων κινήτρων και προοπτικών καριέρας

3.2. Δημιουργία των δυνατοτήτων για την αποτελεσματική εκπαίδευση και ανέλιξη του προσωπικού στα πλαίσια ενός ενδοπανεπιστημιακού

προγράμματος συνεχούς εκπαίδευσης, με υποχρεωτική ετήσια αξιολόγηση και απολογισμό

3.3. Προώθηση της ευελιξίας στην εκτέλεση των καθηκόντων

3.4. Συνεργασία με αντίστοιχα ιδρύματα για την εξασφάλιση αποτελεσματικότερα και οικονομικότερα της περαιτέρω εκπαίδευσης που θα είναι σχετική με τις ανάγκες της Βιβλιοθήκης

3.5. Ενθάρρυνση του προσωπικού στην αναζήτηση νέων πρακτικών για την αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών στην εκτέλεση των καθηκόντων τους

3.6. Ενίσχυση των βιβλιοθηκών με έμμισθους φοιτητές που θα απασχολούνται στην πλήρη καταγραφή των συλλογών της βιβλιοθήκης, ώστε να δοθεί χρόνος στο προσωπικό να μπορέσει να πραγματοποιήσει όλα τα παραπάνω.

4. Τέταρτος στόχος είναι η προσφορά της κατάλληλης υποδομής, του απαραίτητου εξοπλισμού, της καλύτερης συντήρησης και της αποτελεσματικότερης χρήσης του υλικού και των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης. Η ανάπτυξη των παραδοσιακών συλλογών της βιβλιοθήκης και η ταυτόχρονη εισαγωγή νέων μεθόδων και υπηρεσιών καθιστούν, δυστυχώς, αναγκαία μία ποικιλομορφία συμβατικών και ηλεκτρονικών υποδομών αποθήκευσης και πρόσβασης. Παράλληλα, η ραγδαία εξέλιξη και ο σταδιακός, αλλά συνεχής και ταχύς παροπλισμός του υπάρχοντος εξοπλισμού πρόσβασης, συντήρησης και αποθήκευσης, απαιτεί ενδεδειγμένη ανάλυση εξόδων, σώφρονα οικονομικό προϋπολογισμό, αποτελεσματική διαχείριση και αυστηρό έλεγχο των επιχορηγήσεων που αφορούν την αγορά και τον εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού, τη συντήρηση, και τις προμήθειες.

▪ Μέθοδοι επίτευξης

4.1. Προσδιορισμός της οικονομικής ανταποδοτικότητας της φύσης και της χρήσης των υπάρχουσων συλλογών καθώς και της σχεδιαζόμενης μελλοντικής εξέλιξέως τους, σαν τρόπου καθορισμού της βελτιστοποίησης των προσφερομένων υπηρεσιών

4.2. Έρευνα και προσδιορισμός της πιο κατάλληλης μορφής της, συμβατής με τις νέες τεχνολογίες, υποδομής για τους χρήστες

4.3. Εφαρμογή της αρχής της ανταποδοτικότητας για την προμήθεια του σχετικού εξοπλισμού υποδομής στα γραφεία και στους χώρους εργασίας των βιβλιοθηκών

4.4. Καθορισμός και εφαρμογή μιας πολιτικής ώστε το περιβάλλον της βιβλιοθήκης να γίνει ευχάριστο και να βοηθάει στη δουλειά και τη μελέτη, να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες του προσωπικού και των χρηστών και να ληφθούν υπ' όψη θέματα υγείας και ασφάλειας στον εργασιακό χώρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο της Μεθοδολογίας, περιγράφονται αναλυτικά η δειγματοληψία, το μέσο συλλογής ερευνητικού υλικού που χρησιμοποιήθηκε, για ποιο λόγο επιλέχθηκε το συγκεκριμένο μέσο, η παρουσίαση του ερωτηματολογίου, η προκαταρκτική έρευνα και η διεξαγωγή της έρευνας. Γενικότερα, όλη η διαδικασία συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων.

3.2 Μέσα συλλογής υλικού

Ως μέσα συλλογής υλικού αναφέρονται τρεις από τις συνηθέστερες μεθόδους. Αναλύονται τα κύρια χαρακτηριστικά τους, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα τους. Έτσι γίνεται εμφανής ο τρόπος με τον οποίο επιλέχθηκε η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε και διευκόλυνε την διεξαγωγή της έρευνας. Οι τρεις μέθοδοι συλλογής υλικού είναι:

1. Η παρατήρηση
2. Η συνέντευξη
3. Το ερωτηματολόγιο

Η μέθοδος η οποία επιλέχτηκε ως μέσο συλλογής υλικού για την έρευνά μας είναι το ερωτηματολόγιο. Παρακάτω δίνεται η επεξήγηση του ερωτηματολογίου και αναλύεται ο λόγος για τον οποίο επιλέξαμε αυτή τη μέθοδο.

Το ερωτηματολόγιο: Το ερωτηματολόγιο είναι ένα σύνολο γραπτών (ή σε ηλεκτρονική μορφή) ερωτήσεων σχετικών με ένα πρόβλημα, τις οποίες ο ερευνητής απευθύνει ομοιόμορφα στα υποκείμενα του δείγματος με σκοπό να συγκεντρώσει τις αναγκαίες πληροφορίες. Οι ερωτήσεις μπορεί να αναφέρονται σε γνώμες, απόψεις, αντιλήψεις, στάσεις, αξίες, συμπεριφορές, γνώσεις, ενδιαφέροντα, προτιμήσεις,

προσδοκίες, συναισθήματα, κ.λπ. Ο τρόπος σύνταξης και η εφαρμογή του δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση, ενώ ασκεί τεράστια επίδραση στην ποιότητα των δεδομένων που θα συλλεχθούν (είδος ερωτήσεων, διατύπωση, σαφήνεια, σειρά, έκταση ερωτηματολογίου, κ.λπ.)

Το ερωτηματολόγιο θα πρέπει να είναι σύντομο και ευπαρουσίαστο. Ένα πολυσέλιδο ερωτηματολόγιο αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στη συμπλήρωσή του. Ανασταλτικός παράγοντας είναι και η κακή αισθητική του. Για τον αριθμό των ερωτήσεων ενός ερωτηματολογίου δεν υπάρχει σταθερό κριτήριο. Είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων (το ενδιαφέρον του θέματος, οι τύποι ερωτήσεων, ο τρόπος χορήγησης, ο διαθέσιμος χρόνος των εξεταζομένων, κ.λπ.). Σε γενικές γραμμές, το μέγεθος του ερωτηματολογίου θα πρέπει να είναι προϊόν συμβιβασμού ανάμεσα στην πλήρη κάλυψη του θέματος και το χρόνο που μπορεί να διαθέσει ή μπορεί να ανταποκριθεί ο εξεταζόμενος. Καλό είναι να περιέχεται στην αρχή του ερωτηματολογίου μια συνοδευτική επιστολή. Αν υπάρχει ομοιομορφία στον τύπο των ερωτήσεων, καλό είναι να δίνονται κάποιες οδηγίες για τη συμπλήρωσή του.

Τα πλεονεκτήματα του ερωτηματολογίου είναι τα εξής:

- α) Προσέγγιση μεγάλων δειγμάτων πολύ εύκολα και γρήγορα
- β) Υψηλή τυποποίηση ερωτήσεων, με αποτέλεσμα την ελαχιστοποίηση του κινδύνου «νοηματικής διάχυσης» των ερωτήσεων
- γ) Εύκολη και γρήγορη κωδικοποίηση. Χρήση αυτόματων μέσων καταγραφής και αποθήκευσης δεδομένων (σαρωτές, κάρτες κλπ.)

δ) Χρήση ποσοτικών μεθόδων στατιστικής ανάλυσης ευρύτατα διαδεδομένων και ήδη αυτοματοποιημένων με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή

ε) Μεγάλη δυνατότητα διασταύρωσης πολλών σφαιρικών μεταβλητών

Τα μειονεκτήματα του ερωτηματολογίου είναι τα εξής:

α) Καμιά ανατροφοδότηση και καμιά δυνατότητα αλλαγής μετά την εφαρμογή

β) Δομή και συμπλήρωση που πολλές φορές είναι κουραστικές και “βαρετές” για τους συμμετέχοντες

γ) Υψηλή πιθανότητα τυχαίας απάντησης από το συμμετέχοντα όταν δεν εκπληρώνονται οι προσδοκίες του σε σχέση με τη διαμόρφωση των ερωτήσεων

δ) Απαντήσεις αναγκαστικά περιορισμένες είτε σε χώρο είτε σε νόημα

ε) Ελλοχεύει ο κίνδυνος γιγαντισμού του ερωτηματολογίου

3.3 Το ερωτηματολόγιο

Αφορά ένα μεγάλο σύνολο ατόμων, το οποίο πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικό του ερευνούμενου πληθυσμού. Αποτελείται από μία σειρά ερωτημάτων που αρθρώνονται σύμφωνα με πολλές μεταβλητές: τη μεταβλητή που αφορά τα στοιχεία ταυτότητας του ερωτηθέντος (ηλικία, φύλο, κοινωνικό επίπεδο) και αυτές που σχετίζονται με τις πληροφορίες

που θέλουμε να εξασφαλίσουμε μέσω των διαφόρων ερωτημάτων. Επιπλέον, επιτρέπει τη συλλογή δεδομένων που αφορούν συμπεριφορές, γνώμες, προσμονές, ανάγκες, κίνητρα. Τέλος, στοχεύει στην εκτίμηση κάποιων απόλυτων και σχετικών μεγεθών, στην περιγραφή ενός πληθυσμού και στην επαλήθευση των υποθέσεων.

3.3.1 Είδη ερωτήσεων:

Εδώ παρουσιάζονται τα είδη ερωτήσεων που θα χρησιμοποιηθούν στο ερωτηματολόγιο. Υπάρχουν διαφορετικοί τύποι ερωτήσεων τους οποίους ο ερευνητής μπορεί να επιλέξει για το πείραμά του. Η σειρά, όμως, των ερωτήσεων που παρουσιάζονται στο ερωτηματολόγιο δεν είναι τυχαία αλλά τέτοια ώστε ο ερωτώμενος να προχωρεί από τη μια ερώτηση στην άλλη με λογικό και φυσικό τρόπο. Στη συγκεκριμένη έρευνα τα είδη των ερωτήσεων που επιλέχθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν είναι οι εξής:

1. Κλειστές ερωτήσεις

Με τις ερωτήσεις του τύπου αυτού καλείται ο ερωτώμενος να επιλέξει την ορθή απάντηση από περιορισμένο αριθμό προτεινόμενων απαντήσεων. Η έκταση της απάντησης περιορίζεται σε ένα ναι/ όχι ή γενικότερα μια λέξη, φράση, σύμβολο κτλ. Ο ερωτώμενος απαντά εύκολα χωρίς να χρειάζεται να δημιουργήσει ο ίδιος την απάντηση. Οι κλειστού τύπου ερωτήσεις χωρίζονται ως εξής:

➤ Διχοτομικές ερωτήσεις:

Επιτρέπουν στον ερωτώμενο να επιλέξει ανάμεσα από δύο απαντήσεις που δίνονται.

Παράδειγμα:

Κατά τις επισκέψεις σας στην βιβλιοθήκη ζητάτε βοήθεια από το προσωπικό;

- ΝΑΙ

- ΟΧΙ

➤ **Ερωτήσεις βαθμονόμησης:**

Επιτρέπουν στον ερωτώμενο να επιλέξει μία μόνο από τις υπάρχουσες απαντήσεις.

Παράδειγμα:

Πως αξιολογείτε το προσωπικό της βιβλιοθήκης σχετικά με την εξυπηρέτηση που σας παρέχουν;

- Πολύ καλή
- Καλή
- Μέτρια
- Κακή
- Πολύ κακή

➤ **Ερωτήσεις κατάταξης:**

Ο ερωτώμενος καλείται να επιλέξει τις απαντήσεις του με σειρά προτεραιότητας ανάλογα με το τι θεωρεί πιο σημαντικό.

Παράδειγμα:

Προς ποια κατεύθυνση νομίζετε ότι πρέπει να δραστηριοποιηθεί στο μέλλον η βιβλιοθήκη, ώστε να βελτιωθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες, για να εξυπηρετούνται καλύτερα οι ανάγκες σας; (Παρακαλώ απαντήστε με σειρά προτεραιότητας από το 1 έως το 6 επιλέγοντας ως πρώτο αυτό που θεωρείται πιο σημαντικό).

- Αυτοματοποίηση υπηρεσιών (αυτόματος δανεισμός, επιστροφή)
- Περισσότερες θέσεις αναγνωστηρίου
- Περισσότερες Θέσεις Η/Υ
- Αύξηση ωρών λειτουργίας
- Εμπλουτισμός συλλογής βιβλιοθήκης
- Άλλο

➤ **Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής:**

Ο ερωτώμενος μπορεί να επιλέξει μία ή και περισσότερες απαντήσεις.

Παράδειγμα:

Για ποια άλλα θέματα θεωρείτε ότι υπάρχει ανάγκη εκπαίδευσης χρηστών:

Αναζήτηση βιβλίων στα ράφια βάσει κωδικών	☐
Βάσεις Δεδομένων	☐
Χρήση internet	☐
Χρήση e-mail	☐
Χρήση άλλου πληροφοριακού υλικού
(εφημερίδες, περιοδικά κτλ.)	☐

2. Ανοιχτές ερωτήσεις

Οι ανοιχτού τύπου (ελεύθερης απάντησης) ερωτήσεις δεν απαιτούν μια συγκεκριμένη απόκριση, αντιθέτως ο ερωτώμενος καλείται να σκεφτεί δημιουργικά και να συνθέσει μια (σχετικά) εκτενή απάντηση. Οι ερωτήσεις ανοικτού τύπου δέχονται είτε συνεχή μακροσκελή λόγο και λέγονται ερωτήσεις ανάπτυξης είτε σύντομης απάντησης.

Παράδειγμα:

Έχετε να προτείνετε υπηρεσίες που δεν αναφέρονται παραπάνω;

.....
.....
.....

3. Ημι-ανοιχτές ή ημίκλειστες ερωτήσεις

Εδώ ο αξιολογητής διατυπώνει νέες ερωτήσεις, με βάση τις απαντήσεις του ερωτώμενου.

Παράδειγμα:

Τι θα επιθυμούσατε να βελτιωθεί ως προς τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών σας:

Εμπλουτισμός συλλογής βιβλιοθήκης	☐
Αυτοματοποίηση υπηρεσιών (αυτόματος δανεισμός, επιστροφή)	☐
Περισσότερες θέσεις αναγνωστηρίου	☐
Περισσότερες θέσεις Η/Υ	☐

Αύξηση ωρών λειτουργίας
Αύξηση ατόμων προσωπικού
Άλλο

3.3.2 Η σειρά των ερωτήσεων

Η σειρά των ερωτήσεων σε ένα ερωτηματολόγιο είναι πολύ σημαντική για την σωστή διεξαγωγή του ερωτηματολογίου. Αρχικά, χρειάζεται να καθοριστούν οι ερωτήσεις που θα συμπεριληφθούν στο ερωτηματολόγιο.

Αμέσως μετά, πρέπει να σχεδιαστεί το ερωτηματολόγιο και να αποφασιστεί η σειρά των ερωτήσεων. Για κάθε ερώτηση είναι αναγκαίο να επιλέγεται ο τύπος της ερώτησης και το λεξιλόγιο που θα χρησιμοποιηθεί. Ο αριθμός και ο τύπος των ερωτήσεων εξαρτάται κυρίως από τον τρόπο συλλογής δεδομένων. Σε έρευνες που διεξάγονται μέσω ταχυδρομικών ερωτηματολογίων περιλαμβάνεται μία συνοδευτική επιστολή που αναφέρει τους στόχους της έρευνας κι ενθαρρύνει τους ερωτώμενους να συμμετάσχουν.

3.3.3 Η διατύπωση των ερωτήσεων

Είναι πολύ εύκολο να αποτύχει ο σκοπός μας, αν δεν προσέξουμε πώς ρωτούμε. Για τον λόγο αυτό όταν καταρτίζουμε το ερωτηματολόγιο, είτε με ανοικτού είτε με κλειστού τύπου ερωτήσεις, πρέπει να προσέχουμε οι ερωτήσεις, να ακολουθούν τους κανόνες της γραμματικής και του συντακτικού. Επίσης, μια ερώτηση θα πρέπει να είναι διατυπωμένη με σαφήνεια δηλαδή να είναι ξεκάθαρη στο τι εννοεί και περιεκτική, δηλαδή να μην πλατειάζει και να αντιλαμβάνεται εύκολα ο ερωτώμενός τον στόχο της. Επίσης καλό θα είναι να αποφεύγουμε λέξεις

σπάνιες ή λέξεις τοπικού χαρακτήρα ή σε συγκεκριμένη διάλεκτο έτσι ώστε να είναι ξεκάθαρη η ερώτηση σε κάθε άτομο. Επίσης πρέπει η ερώτηση να είναι σε μία διάσταση. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούμε να ρωτάμε ταυτόχρονα δύο ή περισσότερα πράγματα.

Από πλευράς περιεχομένου οι ερωτήσεις πρέπει να είναι απλές και όχι σύνθετες. Πιθανόν επίσης και η σειρά με την οποία παρουσιάζονται να θεωρηθεί ως σειρά προτεραιότητας. Ο τρόπος διατύπωσης μιας ερώτησης δεν είναι ουδέτερος. Διαφορετικές διατυπώσεις, παρότι έχουν το ίδιο νόημα, συγκεντρώνουν διαφορετικές απαντήσεις.

Οι απαντήσεις μπορούν να επηρεαστούν από την χρήση θετικών ή αρνητικών ονομάτων, επιθέτων, επιρρημάτων ή φορτισμένων όρων στη διατύπωση του ερωτηματολογίου ή την προσπάθεια να ταυτιστεί ο ερωτώμενος με το πρόβλημα και το αρμόζον.

Υπάρχουν και λιγότερο προφανείς τρόποι με τους οποίους η διατύπωση μιας ερώτησης μπορεί να επηρεάσει την απάντηση. Αυτό σχετίζεται με ψυχολογικά χαρακτηριστικά καθώς φαίνεται ότι οι άνθρωποι είναι περισσότερο διστακτικοί σε ερωτήσεις των οποίων η διατύπωση υπονοεί αλλαγές ενώ είναι περισσότερο θετικοί σε ερωτήσεις των οποίων η διατύπωση υπονοεί τροποποιήσεις. Συνήθως, είναι απαραίτητο να περιλαμβάνονται και κάποιες οδηγίες για την συμπλήρωση των ερωτήσεων (Πιέρρος,2000).

3.3.4 Το μέγεθος του ερωτηματολογίου

Ένα μεγάλο ερωτηματολόγιο είναι εξ αρχής αποθαρρυντικό. Το μέγεθος του ερωτηματολογίου γίνεται εκ πρώτης όψεως αντιληπτό από τον όγκο των σελίδων και από τον αριθμό των ερωτήσεων που το αποτελούν. Αυτό το οποίο ζητάμε από τους αποδέκτες του

ερωτηματολογίου είναι χρόνος και κόπος τα οποία δεν πρέπει να σπαταλήσουμε. Σε γενικές γραμμές αποφεύγουμε να ζητάμε στοιχεία τα οποία μπορούμε να συγκεντρώσουμε από άλλες πηγές καθώς επίσης, δεν ζητάμε ποτέ τα ίδια στοιχεία για δεύτερη φορά (Πιέρρος, 2000).

3.3.5 Η εμφάνιση του ερωτηματολογίου

Όσον αφορά στην εμφάνιση του ερωτηματολογίου θα πρέπει να υπάρχει στην αρχή της πρώτης σελίδας ο τίτλος έρευνας, ο φορέας που την πραγματοποιεί και η διεύθυνση του. Επίσης, αν υπάρχει, να αναφέρεται η νομική διάταξη που νομιμοποιεί την έρευνα, καθώς και η ρητή δήλωση ότι οι σχετικές ατομικές πληροφορίες είναι εμπιστευτικές και θα δημοσιευθούν μόνο με τη μορφή συγκεντρωτικών πινάκων. Αν το ερωτηματολόγιο αποστέλλεται ταχυδρομικά, θα πρέπει να αναγράφεται η ημερομηνία αποστολής και η ημερομηνία μέχρι την οποία αναμένεται η απάντηση.

Τέλος, θα πρέπει οι ερωτήσεις να είναι διατεταγμένες με μια λογική τάξη. Οι ερωτήσεις που αφορούν στα στοιχεία του ερωτώμενου (την ταυτότητα) όπως φύλο, ηλικία, επίπεδο μόρφωσης κ.λ.π. πρέπει να είναι συγκεντρωμένες στην αρχή, και οι υπόλοιπες, αν είναι δυνατό, χωρισμένες σε ομοιογενείς ομάδες.

3.4 Μέθοδοι συμπλήρωσης ερωτηματολογίου

Υπάρχουν τρεις μέθοδοι συμπλήρωσης ερωτηματολογίου **1. προσωπική συνέντευξη, 2. τηλεφωνική συνέντευξη, 3. το ταχυδρομικό ερωτηματολόγιο.** Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά οι τρεις αυτοί μέθοδοι έτσι ώστε να αποφασιστεί ποια είναι η

καταλληλότερη σύμφωνα με τους σκοπούς και τους στόχους για την διεξαγωγή της έρευνας.

1. Προσωπική συνέντευξη

Πλεονεκτήματα:

- Απαντούν περισσότεροι
- Δυνατότητα επεξήγησης ασαφών ερωτήσεων
- Δυνατότητα χρήσης πιο μεγάλων και πιο περίπλοκων ερωτηματολογίων

Μειονεκτήματα:

- Υψηλό κόστος (ενημέρωση ερευνητών, έξοδα για μετάβαση στο μέρος της συνέντευξης)
- Μερικές φορές οι ερευνητές υποβάλλουν την «σωστή» απάντηση (μη δειγματικό σφάλμα)

2. Τηλεφωνική συνέντευξη

Πλεονεκτήματα:

- Σχετικά ανέξοδη μέθοδος (γρήγορη, δεν έχει έξοδα μεταβάσης)
- Εύκολη πρόσβαση σε δύσβατες περιοχές
- Ερωτώμενοι τείνουν να είναι ειλικρινείς

Μειονεκτήματα:

- Μεγάλο ποσοστό αποφυγής της συνέντευξης
- Άτομα που λείπουν από το σπίτι τις συνήθεις ώρες (9π.μ.-7μ.μ.) δεν βρίσκονται για να συμμετάσχουν

3. Το ταχυδρομικό ερωτηματολόγιο

Πλεονεκτήματα:

- Σχετικά ανέξοδη μέθοδος (δεν χρησιμοποιούνται ερευνητές- μόνο ταχυδρομικά τέλη)
- Πρόσβαση σε δύσβατες περιοχές
- Ερωτώμενοι τείνουν να είναι ειλικρινείς

Μειονεκτήματα:

- Μεγάλο ποσοστό αποφυγής συμμετοχής στην έρευνα
- Άτομα μεγάλης ηλικίας, άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου ή με πολλές ασχολίες τείνουν να μην συμμετάσχουν

Η μέθοδος συμπλήρωσης υλικού που επιλέχτηκε για την συγκεκριμένη έρευνα είναι η προσωπική συνέντευξη. Οι λόγοι για τους οποίους επιλέχτηκε η μέθοδος αυτή είναι: 1.Απαντούν οι περισσότεροι 2.Δυνατότητα επεξήγησης ασαφών ερωτήσεων 3.Δυνατότητα χρήσης πιο μεγάλων και πιο περίπλοκων ερωτηματολογίων 4.Εξασφαλίζεται η αναγκαστική συμμετοχή, άρα δεν υπάρχει θέμα απώλειας ποσοστού του δείγματος 5.Δεν ήταν εύκολο να βρεθούν όλα τα προσωπικά στοιχεία των ερωτώμενων (διευθύνσεις) 6.Είναι η λιγότερο χρονοβόρα μέθοδος και αυτό βοηθάει πολύ στην ολοκλήρωση της εργασίας αυτής, εφόσον ο χρόνος που έχουμε είναι πολύ περιορισμένος.

3.5 Η δοκιμή του ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο πριν δοθεί ή αποσταλεί σε όλο το δείγμα που έχει επιλεγεί, πρέπει να δοκιμάζεται για την αρτιότητά του από μια μικρή

ομάδα ατόμων σχετικών με το δείγμα. Η ομάδα αυτή μπορεί να κάνει σχόλια και υποδείξεις για την βελτίωση των ερωτήσεων. Η δοκιμή του σχεδίου του ερωτηματολογίου, έχει σαν κύριο σκοπό τη διαπίστωση της αποτελεσματικότητας του «μέσου συλλογής» που σχεδιάσαμε και τα πιθανά προβλήματα κατά την συμπλήρωση του. Στο δοκιμαστικό στάδιο πρόκειται να μετρηθεί ο βαθμός κατανόησης, αποδοχής και ερμηνείας του ερωτηματολογίου, αυτό δείχνει πόσο κατανοητό και αποδεκτό είναι το ερωτηματολόγιο. Αυτό το στάδιο, λοιπόν, είναι απολύτως απαραίτητο, και συναντάει κάποιες τεράστιες δυσκολίες αν δεν το λάβει σοβαρά υπόψη του.

Ένα πολύ σημαντικό αλλά και απαραίτητο στάδιο που θα μας βοηθήσει να συνεχίσουμε με σιγουριά, το οποίο όμως παρουσιάζεται και αναλύεται εκτενέστερα παρακάτω (βλ. πιλοτικό ερωτηματολόγιο).

3.6 Πιλοτικό ερωτηματολόγιο

Το πιλοτικό ερωτηματολόγιο είναι μια μικρού βεληνεκούς έρευνα η οποία θα μας δώσει κάποιες πρώτες ενδείξεις για την πορεία και την εξέλιξη της έρευνας.

Αφού διαλέξουμε το δείγμα μας, σε κάποιους από αυτούς (σε ποσοστό 5% ως 7%) τους στέλνουμε το ερωτηματολόγιο και βλέπουμε την ανταπόκριση τους σε αυτό. Ελέγχουμε δηλαδή αν ανταποκρίνεται στους σκοπούς της έρευνας, αν κάποια ερώτηση συστηματικά δεν απαντιέται, αν σε κάποια ερώτηση απαντούν μόνο σε μια επιλογή και αυτό να μην είναι λογικό, αν έχουμε ασάφειες στην διατύπωση. Η έρευνα αυτή θα μας βοηθήσει να κατασταλάξουμε όσον αφορά στον τρόπο διεξαγωγής της έρευνας και στη μορφή του ερωτηματολογίου.

Η πιλοτική έρευνα πρέπει πάντα να γίνεται ώστε να μας προειδοποιήσει για τυχόν προβλήματα, τα οποία αν αποκαλυφθούν αργότερα θα είναι σοβαρά. Για παράδειγμα αν σε κάποια ερώτηση, όλοι επιλέγουν την ίδια απάντηση, η οποία όμως δεν έχει λογική ερμηνεία, τότε ίσως να υπάρχει ασάφεια στην διατύπωση.

Επιπλέον η πιλοτική έρευνα είναι ένα μέσο ελέγχου της αξιοπιστίας των απαντήσεων που δεχόμαστε. (Αξιοπιστία σημαίνει ότι ο ερωτώμενος απαντάει συνειδητά και όχι τυχαία, για να μας αποφύγει).

Η διεξαγωγή πιλοτικής – δοκιμαστικής εφαρμογής του ερωτηματολογίου που έχει διαμορφωθεί είναι απαραίτητη για τους παρακάτω λόγους:

1. να εντοπιστούν πιθανά προβλήματα στις ικανότητες των συνεντευκτών.
2. να εντοπιστούν πιθανά προβλήματα στη διατύπωση των ερωτήσεων ή στην δομή του ερωτηματολογίου, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα για τη διόρθωσή του και την διαμόρφωση του οριστικού πλέον ερωτηματολογίου.
3. δίνεται η δυνατότητα για δοκιμή διαφορετικών σεναρίων προσέγγισης των ερωτώμενων, όπως π.χ. η επιλογή ανάμεσα στην προγραμματισμένη και την αιφνίδια επίσκεψη των ερωτώμενων.

Ειδικότερα, όσον αφορά το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου ελέγχονται τα παρακάτω:

1. εάν οι χρησιμοποιούμενοι όροι είναι κατανοητοί. Στην περίπτωση που διαπιστώνεται ότι χρειάζονται επεξηγήσεις από τους συνεντευκτές, καλό είναι να διορθωθεί η διατύπωση έτσι ώστε να περιορισθούν οι επεξηγήσεις.

2. εάν η σειρά των ερωτήσεων προκαλεί σύγχυση στον ερωτώμενο ή κάποιες στρεβλώσεις στα ζητούμενα.
3. εάν η διατύπωση των ερωτήσεων επιτρέπει την συλλογή των επιθυμητών στοιχείων.
4. εάν κάποιες ερωτήσεις προκαλούν τον εκνευρισμό των ερωτώμενων ή την αμηχανία τους.

Εφόσον ολοκληρωθεί η πιλοτική έρευνα και κάνουμε τις απαιτούμενες διορθώσεις, ξεκινούμε και διενεργούμε την έρευνα μας. Συλλέγουμε τα ερωτηματολόγια, καταχωρούμε τις απαντήσεις σε ένα στατιστικό πρόγραμμα επεξεργασίας και βγάζουμε τα τελικά μας αποτελέσματα.

Στη συγκεκριμένη έρευνα η δοκιμή έγινε σε 20 άτομα και παρατηρήθηκαν τα εξής σημεία:

- Πόση ώρα χρειάστηκε για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου
- Αν υπήρξαν ασαφείς ερωτήσεις ή σημεία
- Αν ήταν κουραστική η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ή σημεία που τους δυσκόλεψαν
- Αν είχαν αντίρρηση να απαντήσουν σε κάποιες ερωτήσεις

Διαπιστώθηκε λοιπόν, ότι ο απαιτούμενος χρόνος για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι 10-15 λεπτά. Ωστόσο, οι περισσότεροι δήλωσαν ότι το ερωτηματολόγιο όχι μόνο δεν είναι κουραστικό αλλά αντίθετα το βρήκαν πολύ ενδιαφέρον και το συμπλήρωσαν με μεγάλη προθυμία. Παρ' όλες τις ερωτήσεις που έκανα στους χρήστες καθ' όλη τη διάρκεια της συμπλήρωσης του

ερωτηματολογίου για να διαπιστώσω αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα στα σημεία που προαναφέρθηκαν, τα είκοσι (20) άτομα που ερωτήθηκαν δεν αντιμετώπισαν κάποια δυσκολία. Οπότε, σε αυτήν την περίπτωση συνέχισα κανονικά την διανομή του ερωτηματολογίου χωρίς καμία παρέμβαση και διόρθωση.

3.7 Δειγματοληψία

Η δειγματοληψία έγινε σε εκατό (100) άτομα, που βρίσκονταν στο χώρο της βιβλιοθήκης, και διεξήχθη κατά το διάστημα ενός μήνα. Οι εκατό (100) αυτοί ερωτώμενοι ήταν διαφόρων ιδιοτήτων (φοιτητές, μεταπτυχιακοί, καθηγητές, διοικητικοί, ερευνητές κ.α.) οι οποίοι χρησιμοποιούσαν τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης καθιστώντας τους έτσι κατάλληλους να βοηθήσουν στην έρευνά μας. Οι απαντήσεις τους ήταν καθοριστικές για το αποτέλεσμα της εργασίας μας καθώς και οι παρατηρήσεις τους στις ερωτήσεις ανοικτού τύπου οι οποίες τους έφεραν πιο κοντά στις ανάγκες της βιβλιοθήκης και παράλληλα συνέβαλαν στο να θεωρήσουν τους εαυτούς τους πρωταρχικά μέλη της βιβλιοθήκης, ως οντότητα.

3.8 Παρουσίαση του οριστικού ερωτηματολογίου

Εφόσον δεν χρειάστηκε να γίνει κάποια αλλαγή στο ερωτηματολόγιο, προχώρησα στο επόμενο στάδιο της παρουσίασης του οριστικού ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει ερωτήσεις για τα αντικειμενικά δεδομένα αλλά και ερωτήσεις γνώμης ή στάσης και η μορφή των ερωτήσεων που χρησιμοποιήθηκαν είναι τρεις: 1) οι ανοιχτές ερωτήσεις 2) οι κλειστές ερωτήσεις και 3) οι ημι-ανοιχτές ερωτήσεις.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 27 ερωτήσεις οι οποίες έχουν χωριστεί και ομαδοποιηθεί σύμφωνα με το θέμα τους σε 8 θεματικές ενότητες που είναι οι ακόλουθες:

1. Στοιχεία ερωτώμενου
2. Χρήση της βιβλιοθήκης
3. Χρήση παρεχόμενων υπηρεσιών
4. Χρήση συλλογής και προτιμήσεις χρηστών
5. Εκπαίδευση χρηστών
6. Προσωπικό
7. Λειτουργικότητα χώρου
8. Προτάσεις βελτιώσεις

Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν τα προσωπικά στοιχεία των ερωτώμενων (φύλλο, κατηγορία χρήστη). Στη δεύτερη ενότητα περιέχονται ερωτήσεις που αφορούν στη χρήση της βιβλιοθήκης, δηλαδή τη συχνότητα και το λόγο που επισκέπτεται κάποιος τη βιβλιοθήκη. Στη τρίτη ενότητα γίνεται λόγος για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και πως τις αξιολογούν, με απώτερο σκοπό να καταλάβουμε την εξοικείωση που έχουν οι χρήστες με τις υπηρεσίες αυτές αλλά και αν τις γνωρίζουν όλες. Η τέταρτη ενότητα αφορά τη χρήση της συλλογής και τις προτιμήσεις των χρηστών. Η πέμπτη ενότητα αναφέρεται στην εκπαίδευση των χρηστών, αν δηλαδή θα επιθυμούσαν να δημιουργηθεί ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης χρηστών και ποια μορφή θα έχει αυτό, για την καλύτερη γνώση των υπηρεσιών που προσφέρονται. Στην έκτη ενότητα γίνεται αναφορά για το προσωπικό της βιβλιοθήκης, πόσο ευχαριστημένοι είναι οι χρήστες από την εξυπηρέτηση που τους προσφέρουν αλλά και από τις κατευθύνσεις που τους δίνουν. Η έβδομη ενότητα περιέχει ερωτήσεις για τη λειτουργικότητα του χώρου. Και

τέλος στην όγδοη ενότητα δίνεται η δυνατότητα για προτάσεις και βελτιώσεις που μπορεί να κάνει η βιβλιοθήκη στο μέλλον για την καλύτερη εξυπηρέτηση των χρηστών, όπου μπορούν να αναπτύξουν ελεύθερα τις σκέψεις τους και να αναφερθούν σε οτιδήποτε θεωρούν σημαντικό και δεν περιλήφθηκε στο ερωτηματολόγιο.

3.9 Διεξαγωγή της έρευνας και προβλήματα που παρουσιάστηκαν

Μετά την ολοκλήρωση της σύνταξης του οριστικού ερωτηματολογίου ξεκίνησε η διανομή του στους χρήστες της βιβλιοθήκης. Το ερωτηματολόγιο εκτός από τις ερωτήσεις της έρευνας περιελάμβανε και ένα σύντομο εισαγωγικό σημείωμα, το οποίο εξηγούσε τον σκοπό και τους στόχους της έρευνας.

Η διεξαγωγή της έρευνας έγινε κατά τους μήνες Απρίλιο και Μάιο του 2009 στη Βιβλιοθήκη της Πολυτεχνικής Σχολής της Ξάνθης. Η παράδοση των ερωτηματολογίων έγινε προσωπικά στους χρήστες τις ώρες λειτουργίας της βιβλιοθήκης, δηλαδή από τις 9:00 το πρωί έως τις 14:00 το μεσημέρι. Ο αριθμός του δείγματος που θα λάμβανε μέρος στην έρευνα είχε αποφασιστεί από πριν όχι όμως και το χρονικό διάστημα της έρευνας καθώς ήταν δύσκολο να εντοπιστεί ο επιθυμητός αριθμός χρηστών για την έρευνα. Συνολικά πήραν μέρος 100 άτομα στην έρευνα.

Υπήρξαν αρκετά προβλήματα και εμπόδια που παρεμπόδισαν την ομαλή λειτουργία της έρευνας. Η εύρεση του συγκεκριμένου αριθμού των χρηστών ήταν λίγο δύσκολη, καθώς κάποια από τα τμήματα του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου της Ξάνθης έχουν χωριστεί και μεταφερθεί πρόσφατα σε προάστιο της πόλης με αποτέλεσμα να μην βρίσκονται εύκολα στο χώρο της Βιβλιοθήκης φοιτητές από όλες τις ειδικότητες

παρά μόνο Διοικητικοί και Εξωπανεπιστημιακοί. Για αυτόν τον λόγο η έρευνα γινόταν αποσπασματικά κάποιες μέρες στα τμήματα εντός πόλεως και κάποιες μέρες στα τμήματα εκτός πόλεως. Επιπλέον μεσολάβησαν οι διακοπές του καλοκαιριού όπου οι περισσότεροι από αυτούς έλλειπαν αλλά και η άρνηση κάποιων ώστε να λάβουν μέρος στην έρευνα.

Παρ' όλα αυτά όμως μπορούμε να πούμε ότι επιτύχαμε το στόχο μας εφόσον καταφέραμε να συγκεντρώσουμε τον επιθυμητό αριθμό των ερωτηματολογίων.

3.10 Ανάλυση στοιχείων

Μέχρι τώρα έχουν αναλυθεί οι μέθοδοι συλλογής υλικού, και η επιλογή της μεθόδου που ακολουθήσαμε για την έρευνα μας ώστε να εξυπηρετεί τους σκοπούς και τους στόχους αυτής της ερευνητικής μελέτης (το οποίο είναι το ερωτηματολόγιο), η μέθοδος δειγματοληψίας που επιλέξαμε (η δειγματοληψία κατά στρώμα), οι βασικές αρχές που ακολουθήθηκαν για τη σύνταξη του ερωτηματολογίου, οι μέθοδοι συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου από τις οποίες καταλληλότερη κρίθηκε η προσωπική συνέντευξη με ερωτηματολόγιο καθώς και η πιλοτική έρευνα, η τελική σύνταξη και παρουσίαση του ερωτηματολογίου αλλά και η διεξαγωγή της έρευνας.

Μετά τη διεξαγωγή της έρευνας και τη συγκέντρωση των ερωτηματολογίων σειρά είχε η επεξεργασία των αποτελεσμάτων. Για την ανάλυση αυτή χρησιμοποιήσαμε το στατιστικό πρόγραμμα ανάλυσης δεδομένων SPSS (Statistical Package for Social Sciences) έκδοση 15, ένα από τα πιο δημοφιλή, ευέλικτα και εύχρηστα στατιστικά πακέτα για την ανάλυση ποσοτικών ερευνών.

Το στατιστικό αυτό πακέτο προσφέρει πολλές δυνατότητες στους ερευνητές για τις ποσοτικές έρευνες δηλαδή για ερωτήσεις κλειστού τύπου. Εμείς χρησιμοποιήσαμε μια απλή μορφή ανάλυσης του πακέτου για να βγάλουμε τα αποτελέσματα της έρευνας. Επιπλέον για τις ποιοτικές ερωτήσεις όπου το πρόγραμμα δεν προσφέρεται για την επεξεργασία τους ακολουθήσαμε την χειρόγραφο καταγραφή και παρουσίαση των δεδομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1 Γενικά

Σ' αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας μας όπου με τους αντίστοιχους πίνακες και τα γραφήματα βοηθούμε στην καλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα αυτά προέκυψαν ύστερα από επεξεργασία των 100 απαντημένων ερωτηματολογίων.

Η σειρά με την οποία παρουσιάζονται οι ερωτήσεις είναι ίδια με αυτή του ερωτηματολογίου και είναι ομαδοποιημένες σε 8 γενικές κατηγορίες.

4.2 Στοιχεία χρηστών.

* Στην **πρώτη ερώτηση** παρουσιάζεται το δείγμα που πήρε μέρος στην έρευνα μας.

Πίνακας 4.1: Φύλλο χρηστών

	Frequency	Percent
<u>Valid</u> Άνδρας	64	64,0
Γυναίκα	36	36,0
<u>Total</u>	100	100,0

Ο αριθμός του δείγματος καθορίστηκε από την αρχή της έρευνας και αποφασίστηκε να ανέρχεται στους εκατό χρήστες. Η επιλογή του δείγματος έγινε τυχαία και έτσι από το συνολικό δείγμα οι 64 είναι άνδρες και οι 36 είναι γυναίκες. Παρατηρείται συνήθως, στις πολυτεχνικές σχολές ο αριθμός των ανδρών να είναι μεγαλύτερος από των γυναικών.

* Στη δεύτερη ερώτηση βλέπουμε τις ηλικίες των ατόμων που πήραν μέρος στη έρευνα.

Πίνακας 4.2.: Ηλικία χρηστών

	Frequency	Percent
<u>Valid</u> 18-20	35	35,0
21-23	24	24,0
24-26	31	31,0
Άνω των 27	10	10,0
<u>Total</u>	100	100,0

Το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών που επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη είναι οι ηλικίες 18-20, καθώς είναι το πρώτο έτος κατά το οποίο έρχονται για πρώτη φορά σε επαφή με την ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη και όντες φοιτητές προμηθεύονται το διδακτικό τους υλικό. Κατά τις ηλικίες 21-23 παρουσιάζεται μια μικρή πτώση των επισκεπτών στη βιβλιοθήκη, ενώ αυξάνονται οι επισκέψεις στις ηλικίες 24-26 καθώς και πάλι χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη για την εύρεση υλικού στις διπλωματικές τους εργασίες. Τέλος, ένα μικρό ποσοστό άνω των 27 είναι αυτό που επισκέπτεται τη βιβλιοθήκη για την διεκπεραίωση ερευνών.

* Στη **τρίτη ερώτηση** παρατηρούμε την ιδιότητα του δείγματος.

Πίνακας 4.3: Κατηγορία χρήστη

	Frequency	Percent
Valid		
Διδακτικό προσωπικό	2	2%
Βοηθητικό προσωπικό	-	-
Διοικητικό προσωπικό	3	3%
Ερευνητικό προσωπικό	2	2%
- Μεταπτυχιακοί φοιτητές		
Πολιτικοί Μηχανικοί	6	6%
Αρχιτέκτονες Μηχανικοί	3	3%
Ηλεκτρολόγοι Μηχανικοί & Μηχανικοί Η/Υ	5	5%
Μηχανικοί Περιβάλλοντος	1	1%
Μηχανικοί Παραγωγής & Διοίκησης	1	1%
- Προπτυχιακοί φοιτητές		
Πολιτικοί Μηχανικοί	22	22%
Αρχιτέκτονες Μηχανικοί	16	16%
Ηλεκτρολόγοι Μηχανικοί & Μηχανικοί Η/Υ	19	19%
Μηχανικοί Περιβάλλοντος	5	5%
Μηχανικοί Παραγωγής & Διοίκησης	9	9%
Άλλα Μέλη Πανεπιστημιακής Κοινότητας	3	3%
Επισκέπτες Άλλων Ιδρυμάτων	2	2%
Εξωτερικοί Χρήστες	1	1%
Total	100	100%

Από το σύνολο του δείγματος το μεγαλύτερο ποσοστό που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, όπως μπορούμε να δούμε και παραπάνω στο **πίνακα 4.2** είναι φοιτητές. Οι φοιτητές καταλαμβάνουν το **87%** του συνόλου που πήρε μέρος στην έρευνα , το διοικητικό προσωπικό το **3%** και από το διδακτικό προσωπικό μόλις το **2%**.

4.3 Χρήση της βιβλιοθήκης

Σ' αυτή την ενότητα παρουσιάζεται η χρήση της βιβλιοθήκης, η συχνότητα με την οποία επισκέπτονται το χώρο οι χρήστες και οι λόγοι επίσκεψης τους.

* Στην **ερώτηση 4** μπορούμε να διακρίνουμε την επισκεψιμότητα της βιβλιοθήκης

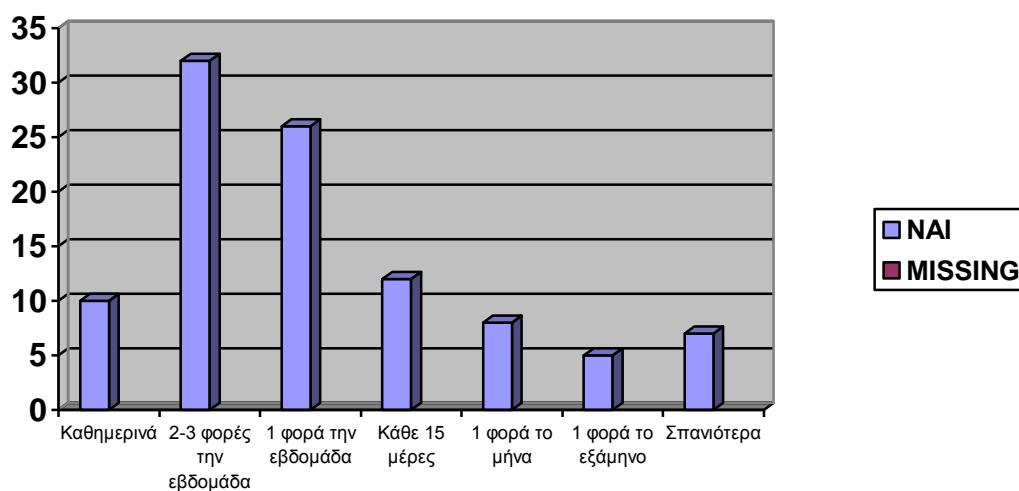
Πίνακας 4.4: Συχνότητα επίσκεψης

	Frequency	Percent
<u>Valid</u> Καθημερινά	10	10,0
2-3 φορές την εβδομάδα	32	32,0
1 φορά την εβδομάδα	26	26,0
Κάθε 15 μέρες	12	12,0
1 φορά το μήνα	8	8,0
1 φορά το εξάμηνο	5	5,0
Σπανιότερα	7	7,0
<u>Total</u>	100	100,0

Από τα αποτελέσματα που προέκυψαν βλέπουμε ότι πάνω από το **50%** των χρηστών επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη τουλάχιστον 2 φορές την εβδομάδα ενώ μεγάλο είναι το ποσοστό το οποίο επισκέπτεται τη βιβλιοθήκη καθημερινά. Το μικρότερο ποσοστό των χρηστών έρχεται τουλάχιστον μία φορά το εξάμηνο στο χώρο της βιβλιοθήκης ενώ μόνο το **7%** αναφέρει ότι έρχεται στη βιβλιοθήκη σπανιότερα.

Διακρίνουμε ότι μεγάλο ποσοστό χρηστών επισκέπτεται συχνά την βιβλιοθήκη κι αυτό οφείλεται, όπως θα δούμε και παρακάτω, στις συνεχείς και χρονοβόρες έρευνες αλλά και στα πειράματα που γίνονται στα πλαίσια των σπουδών της Πολυτεχνικής Σχολής.

Γράφημα 4.1: Συχνότητα επίσκεψης

* Στην πέμπτη ερώτηση εντοπίζουμε τον λόγο για τον οποίο επισκέπτονται οι χρήστες τη βιβλιοθήκη

Πίνακας 4.5: Λόγοι επίσκεψης

	Frequency	Percent
<i>Valid Προσωπική Ενημέρωση</i>	12	12,0
<i>Εργασία στα πλαίσια σπουδών</i>	58	58,0
<i>Υλικό Διδασκαλίας</i>	8	8,0
<i>Ανάγνωση</i>	7	7,0
<i>Internet</i>	12	12,0
<i>Άλλο</i>	3	3,0
<i>Total</i>	100	100,0

--	--	--

Όπως παρατηρούμε από τα αποτελέσματα της ερώτησης αυτής, οι περισσότεροι χρήστες επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη για να διεκπεραιώσουν κάποια εργασία στα πλαίσια των σπουδών τους. Επίσης, αρκετά μεγάλος είναι ο αριθμός των χρηστών που επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη για προσωπική ενημέρωση αλλά και για χρήση του διαδικτύου. Μικρό είναι το ποσοστό των επισκεπτών για υλικό διδασκαλίας και ανάγνωση.

* Στην **ερώτηση 6** ζητούμε από τους χρήστες να μας ορίσουν το υλικό το οποίο χρησιμοποιούν συχνότερα κατά τις επισκέψεις τους στη βιβλιοθήκη.

Πίνακας 4.6: Χρήση υλικού

	Frequency	Percent
<i>Valid</i> Βιβλία	42	42,0
Περιοδικά	10	10,0
Εφημερίδες	4	4,0
Πληροφοριακό υλικό	7	7,0
Οπτικοακουστικό υλικό	3	3,0
H/Y	34	34,0
<i>Total</i>	100	100,0

Από τις απαντήσεις των χρηστών παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι χρησιμοποιούν βιβλία όταν επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη ενώ αρκετοί είναι εκείνοι που κάνουν τις αναζητήσεις τους μέσω διαδικτύου. Επίσης, ένα αξιόλογο ποσοστό χρηστών προτιμά το υλικό

των περιοδικών ενώ μικρά είναι τα ποσοστά εκείνων που χρησιμοποιούν εφημερίδες καθώς και πληροφοριακό και οπτικοακουστικό υλικό.

4.4 Χρήση παρεχόμενων υπηρεσιών

Στην ενότητα αυτή βλέπουμε τις γνώσεις των χρηστών σχετικά με τις υπηρεσίες που παρέχονται από την βιβλιοθήκη. Παράλληλα, ελέγχουμε τη συχνότητα χρήσης των υπηρεσιών αυτών αλλά και την αξιολόγησή τους από τους χρήστες.

* Στην **ερώτηση 7** θέλουμε να διαπιστώσουμε αν οι χρήστες γνωρίζουν όλες τις υπηρεσίες που παρέχει η βιβλιοθήκη και πόσο ευχαριστημένοι είναι από αυτές.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που έδωσαν οι χρήστες σχετικά με το ποιες υπηρεσίες της βιβλιοθήκης γνωρίζουν, το μεγαλύτερο ποσοστό του κοινού (62%) γνωρίζει την υπηρεσία Δανεισμός – Ανανέωση – Κράτηση. Ένα μικρότερο ποσοστό που ανέρχεται στο 16% γνωρίζει για την υπηρεσία της Χρήσης Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού ενώ το 11% γνωρίζει για την Αναζήτηση Πληροφοριακών Πηγών. Τέλος, το 7% των χρηστών είναι ενημερωμένο για την υπηρεσία των Ηλεκτρονικών Πηγών ενώ μόλις το 4% γνωρίζει για τις Αίθουσες μελέτης / εργασιών.

* Στην **όγδοη ερώτηση** εστιάζουμε στις επιθυμίες των χρηστών σχετικά με την βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρει η βιβλιοθήκη έτσι ώστε να εξυπηρετούνται καλύτερα οι ανάγκες τους.

Πίνακας 4.7: Υπηρεσίες Βιβλιοθήκης

	Frequency	Percent
<u>Valid</u> Εμπλουτισμός συλλογής βιβλιοθήκης	11	11,0
Αυτοματοποίηση υπηρεσιών	8	8,0
Περισσότερες θέσεις αναγνωστηρίου	25	25,0
Περισσότερες θέσεις Η/Υ	30	30,0
Αύξηση ωρών λειτουργίας	3	3,0
Αύξηση ατόμων προσωπικού	21	21,0
Άλλο	2	2,0
<u>Total</u>	100	100

Όπως διαπιστώνουμε και από τα αποτελέσματα του πίνακα, οι ανάγκες των χρηστών κυμαίνονται κατά βάση στα πλαίσια των θέσεων αναγνωστηρίου και ηλεκτρονικών υπολογιστών που όπως φαίνεται είναι αρκετά σημαντικό για τη σχέση τους με την βιβλιοθήκη. Επίσης, αρκετά μεγάλο είναι το ποσοστό του κοινού που θεωρεί ότι για να εξυπηρετούνται καλύτερα οι ανάγκες του θα ήταν αποτελεσματικό να αυξηθεί ο αριθμός των ατόμων του προσωπικού έτσι ώστε οι διάφορες επεξεργασίες των βιβλίων αλλά και των διπλωματικών τους εργασιών να γίνονταν με γρηγορότερους ρυθμούς, χωρίς μακρόχρονες καθυστερήσεις.

Τέλος, ο εμπλουτισμός συλλογών ως τομέας βελτίωσης της βιβλιοθήκης καταλαμβάνει το 11% του ενδιαφέροντος των χρηστών όπως επίσης σε χαμηλό ποσοστό βρίσκεται και η αυτοματοποίηση των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης.

4.5 Χρήση συλλογής

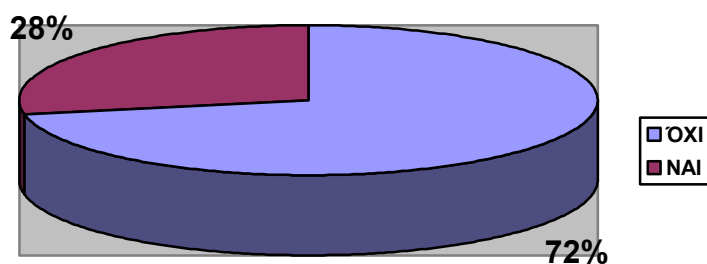
Σ' αυτήν την ενότητα ελέγχουμε την συλλογή της βιβλιοθήκης, δηλαδή κατά πόσο είναι επαρκής για τις ανάγκες του τμήματος. Επίσης, προσπαθούμε να εντοπίσουμε το πληροφοριακό υλικό που χρησιμοποιούν συχνότερα οι χρήστες.

* Στην ένατη ερώτηση ζητούμε από τους χρήστες την άποψή τους σχετικά με τη συλλογή της βιβλιοθήκης δηλαδή αν είναι επαρκής για τις ανάγκες τους.

Πίνακας 4.8: Επαρκής συλλογή

		Frequency	Percent
<u>Valid</u>	NAI	28	28,0
	OXI	72	72,0
	<u>Total</u>	100	100,0

Γράφημα 4.2: Επαρκής συλλογή

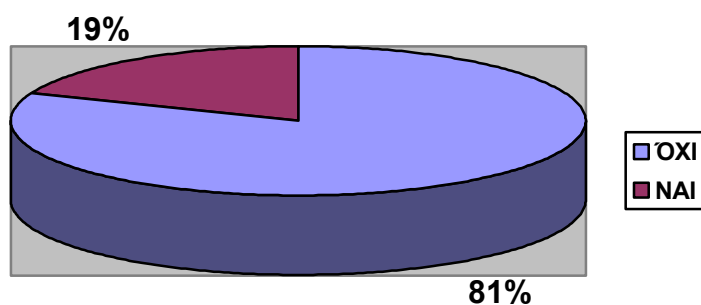
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι το 72% των χρηστών δεν είναι ικανοποιημένοι από τη συλλογή της βιβλιοθήκης ενώ μόλις το 28% θεωρούν ότι τους καλύπτει.

* Στην **δέκατη ερώτηση** κάνουμε λόγο για το είδος του πληροφοριακού υλικού που συμβουλεύονται περισσότερο οι χρήστες και κατά πόσο είναι ικανοποιημένοι από αυτό.

Πίνακας 4.9: Είδος πληροφοριακού υλικού

		Frequency	Percent
<u>Valid</u>	NAI	19	19,0
	OXI	81	81,0
	<u>Total</u>	100	100,0

Γράφημα 4.3 Είδος πληροφοριακού υλικού

Εδώ παρατηρούμε ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό χρηστών δεν χρησιμοποιεί κάποιο καθιερωμένο πληροφοριακό υλικό. Την απάντηση στην ερώτηση ‘γιατί συμβαίνει αυτό;’ μας την δίνει το δεύτερο υποερώτημα ανοιχτού τύπου της ερώτησης αυτής στο οποίο δικαιολογούν την άποψή τους όσοι έχουν απαντήσει αρνητικά. Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι οι περισσότεροι προτιμούν να ανατρέχουν στις ηλεκτρονικές ιστοσελίδες κάποιου δικτυακού τόπου παρά να καταφεύγουν σε εγκυκλοπαίδειες, λεξικά ή εγχειρίδια.

4.6 Εκπαίδευση χρηστών

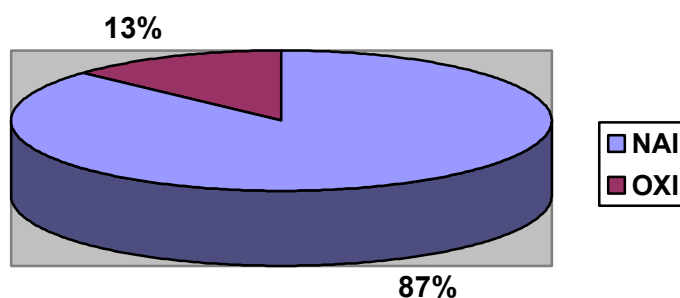
Στην ενότητα αυτή εξετάζουμε τη σχέση που θα επιθυμούσαν να έχουν οι χρήστες με τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης. Εν ολίγοις, ρωτώνται για το αν θεωρούν χρήσιμο να λάβουν κάποια καθοδήγηση από τους βιβλιοθηκονόμους σχετικά με το πώς να χειρίζονται τον ηλεκτρονικό κατάλογο της βιβλιοθήκης έτσι ώστε να εστιάζουν σε αυτό που χρειάζονται χωρίς να ‘χάνονται’ στην πληθώρα των πληροφοριών.

* Στην **ερώτηση 11** θέλουμε να διαπιστώσουμε αν υπάρχει ανάγκη εκπαίδευσης των χρηστών από τους υπεύθυνους της βιβλιοθήκης για τον ηλεκτρονικό κατάλογο.

Πίνακας 4.10: Εκπαίδευση χρηστών

	Frequency	Percent
<u>Valid</u>		
NAI	87	87,0
OXI	13	13,0
<u>Total</u>	100	100,0

Γράφημα 4.4: Εκπαίδευση χρηστών

Από τον παραπάνω πίνακα αλλά και από το γράφημα βλέπουμε ότι το ποσοστό του κοινού της βιβλιοθήκης το οποίο θεωρεί ότι χρειάζεται εκπαίδευση είναι αρκετά μεγάλο. Αυτό υποδεικνύει ότι ο τρόπος

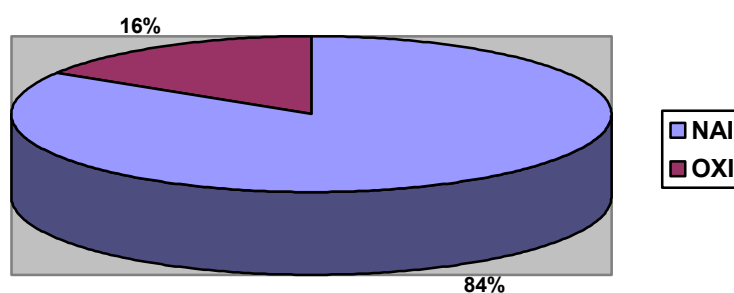
αναζήτησης των χρηστών στον ηλεκτρονικό κατάλογο είναι ανεπαρκής και πως ένα μεγάλο κομμάτι επισκεπτών της βιβλιοθήκης θα ήθελε να κατατοπιστεί σχετικά με αυτήν την υπηρεσία.

* Στην **ερώτηση 12** προτείνουμε ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης χρηστών και θέλουμε να δούμε αν το κοινό της βιβλιοθήκης θα το παρακολουθούσε ή όχι.

Πίνακας 4.11: Πρόγραμμα εκπαίδευσης

		Frequency	Percent
<u>Valid</u>	NAI	84	84,0
	OXI	16	16,0
	<u>Total</u>	100	100,0

Γράφημα 4.5: Πρόγραμμα εκπαίδευσης

Εδώ βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών θα ήθελε να παρακολουθήσει ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης σχετικά με τις υπηρεσίες και τον χειρισμό της βιβλιοθήκης.

* Στην **ερώτηση 13** θέλουμε να μάθουμε με ποιόν τρόπο εκπαίδευσης θα προτιμούσαν να ενημερώνονται οι χρήστες από την βιβλιοθήκη.

Πίνακας 4.12: Τρόπος εκπαίδευσης

	Frequency	Percent
<u>Valid</u> Ενημερωτικά φυλλάδια	22	22,0
Διδασκαλία/ παρουσίαση υπηρεσιών	3	3,0
Μέσω internet	75	75,0
<u>Total</u>	100	100,0

Γράφημα 4.6: Τρόπος εκπαίδευσης

Από τα αποτελέσματα της ερώτησης 13 προκύπτει ότι το 75% το χρηστών προτιμά την εκπαίδευση μέσω internet, ενώ αρκετό είναι το ποσοστό που θα ήθελε να εκπαιδευτεί με ενημερωτικά φυλλάδια. Το ποσοστό των χρηστών που θα προτιμούσε κάποια παρουσίαση των υπηρεσιών αγγίζει μόλις το 3% του κοινού που επισκέπτεται τη βιβλιοθήκη.

* Στην **ερώτηση 14** ρωτούμε τους χρήστες της βιβλιοθήκης για το αν υπάρχει κάποιο άλλο θέμα πάνω στο οποίο θα ήθελαν να εκπαιδευτούν.

Πίνακας 4.13: Θέματα εκπαίδευσης

	Frequency	Percent
<u>Valid</u> Αναζήτηση βιβλίων στα ράφια βάσει κωδικών	25	25,0
Βάσεις Δεδομένων	44	44,0
Χρήση internet	17	17,0
Χρήση e-mail	4	4,0
Χρήση άλλου πληροφοριακού υλικού	10	10,0
<u>Total</u>	100	100,0

Μέσω των αποτελεσμάτων της παραπάνω ερώτησης, παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών θεωρεί πως θα χρειαζόταν εκπαίδευση σχετικά με τις βάσεις δεδομένων που χρησιμοποιεί η βιβλιοθήκη. Επίσης, αρκετά μεγάλο ποσοστό θα ήθελε να μάθει τον τρόπο αναζήτησης των βιβλίων στα ράφια βάσει κωδικών. Αντίθετα, μικρό είναι το ποσοστό του κοινού που πιστεύει πως θα έπρεπε να αποκτήσει περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά στη χρήση internet, e-mail αλλά και κάποιου άλλου πληροφοριακού υλικού.

4.7 Προσωπικό

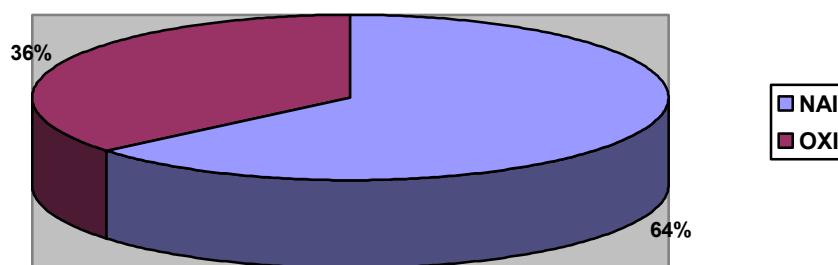
Στην ενότητα αυτή ασχολούμαστε με το προσωπικό της βιβλιοθήκης και ζητάμε να μάθουμε τη σχέση των χρηστών με το προσωπικό καθώς και την άποψή τους ως προς αυτούς.

* Στην **ερώτηση 15** θέλουμε να δούμε αν το κοινό της βιβλιοθήκης ζητάει βοήθεια από το προσωπικό κατά τη διάρκεια των επισκέψεων τους στο χώρο.

Πίνακας 4.14: Βοήθεια από το προσωπικό

		Frequency	Percent
Valid	ΝΑΙ	64	64,0
	ΟΧΙ	36	36,0
	Total	100	100,0

Γράφημα 4.7: Βοήθεια απο το προσωπικό

Εδώ παρατηρούμε ότι σχετικά μεγάλο ποσοστό των χρηστών ζητούν βοήθεια από το προσωπικό της βιβλιοθήκης αλλά παρόλα αυτά δεν υπάρχει μεγάλη απόκλιση των απόψεων του κοινού καθώς αρκετοί είναι και αυτοί οι οποίοι δεν ζητούν τη καθοδήγηση των βιβλιοθηκονόμων.

* Στο **υποερώτημα 15^α** ρωτούμε το κοινό κατά πόσο είναι ευχαριστημένο από το προσωπικό της βιβλιοθήκης.

Πίνακας 4.15: Ικανοποίηση από το προσωπικό

	Frequency	Percent
<u>Valid</u> Πάρα πολύ	9	9,0
Αρκετά	26	26,0
Μέτρια	48	48,0
Λίγο	12	12,0
Καθόλου	5	5,0
<u>Total</u>	100	100,0

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα 4.14, διαπιστώνουμε ότι το 48% των χρηστών είναι ικανοποιημένο σε μέτριο επίπεδο από το προσωπικό της βιβλιοθήκης. Εξίσου σημαντικό είναι το ποσοστό του κοινού που είναι αρκετά ικανοποιημένο από την εξυπηρέτηση των βιβλιοθηκονόμων, ενώ μικρά ποσοστά χρηστών είναι λίγο, πάρα πολύ και καθόλου ικανοποιημένοι.

* Στην **ερώτηση 16** ζητάμε από τους χρήστες να αξιολογήσουν το προσωπικό της βιβλιοθήκης. Σύμφωνα με:

➤ Την εξυπηρέτηση που παρέχουν:

Πίνακας 4.16: Αξιολόγηση προσωπικού

	Frequency	Percent
<u>Valid</u> Πολύ καλό	26	9,0
Καλό	52	26,0
Μέτριο	13	48,0
Κακό	6	12,0

Πολύ κακό	3	5,0
<u>Total</u>	100	100,0

➤ Τις κατευθύνσεις που δίνουν για τις έρευνες:

Πίνακας 4.17: Αξιολόγηση προσωπικού

	Frequency	Percent
<u>Valid</u> Πολύ καλό	18	18,0
Καλό	45	45,0
Μέτριο	27	27,0
Κακό	8	8,0
Πολύ κακό	2	2,0
<u>Total</u>	100	100,0

➤ Την ανταπόκρισή τους στις ερωτήσεις:

Πίνακας 4.18: Αξιολόγηση προσωπικού

	Frequency	Percent
<u>Valid</u> Πολύ καλό	11	11,0
Καλό	26	26,0
Μέτριο	52	52,0
Κακό	6	6,0
Πολύ κακό	5	5,0
<u>Total</u>	100	100,0

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των παραπάνω πινάκων, παρατηρούμε ότι το 52% του κοινού είναι αρκετά ικανοποιημένο από την εξυπηρέτηση που τους παρέχει το προσωπικό της βιβλιοθήκης, ενώ μόλις το 3% δεν είναι καθόλου ευχαριστημένο. Σχετικά με τις κατευθύνσεις που δίνουν οι βιβλιοθηκονόμοι στους χρήστες, το 45% είναι αρκετά

ευχαριστημένοι ενώ το 2% καθόλου. Τέλος, όσον αφορά στην ανταπόκριση του προσωπικού στις ερωτήσεις των χρηστών, το 52% είναι ευχαριστημένοι σε μέτριο επίπεδο ενώ το 5% δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι.

4.8 Λειτουργικότητα χώρου

Στην ενότητα αυτή θα ερευνήσουμε κατά πόσο είναι ικανοποιημένοι οι χρήστες σχετικά με το χώρο και τη λειτουργικότητα της βιβλιοθήκης αλλά και με τον αριθμό των ηλεκτρονικών υπολογιστών που διαθέτει η βιβλιοθήκη.

* Στην **ερώτηση 17** ζητούμε από τους χρήστες να μας δείξουν πόσο ευχαριστημένοι είναι από τη λειτουργικότητα του χώρου της βιβλιοθήκης.

Πίνακας 4.19: Λειτουργικότητα χώρου

	Frequency	Percent
<u>Valid</u> Θέσεις βιβλιοστατών	71	71,0
Θέσεις Η/Υ	13	13,0
Θέσεις αναγνώστηριου	21	21,0
Θέση φωτοτυπικού	33	33,0
Φωτισμός	15	15,0
Θερμοκρασία	18	18,0
<u>Total</u>	100	100,0

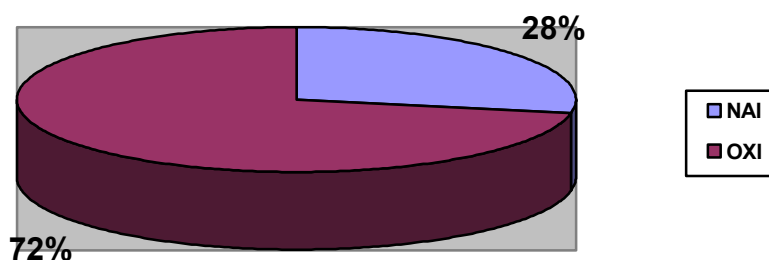
Εδώ παρατηρούμε ότι γενικά υπάρχουν ελλείψεις όσον αφορά στο χώρο της βιβλιοθήκης και στη λειτουργικότητα του. Αρχικά, βλέπουμε ότι το 71% του κοινού είναι ευχαριστημένο με τις θέσεις των βιβλιοστατών. Πέρα από αυτό όμως, στα υπόλοιπα χαρακτηριστικά της βιβλιοθήκης διαπιστώνουμε κάποια δυσανασχέτηση από τους χρήστες. Όπως, σχετικά με τις θέσεις των ηλεκτρονικών υπολογιστών μόλις το 13% είναι ικανοποιημένοι, καθώς επίσης παρόμοια είναι τα ποσοστά για τον φωτισμό και την θερμοκρασία της βιβλιοθήκης. Τέλος, οι θέσεις αναγνωστηρίου και η θέση του φωτοτυπικού ικανοποιούν το 21% και το 33% του κοινού αντίστοιχα.

* Στην **ερώτηση 18** εστιάζουμε στην ικανοποίηση των χρηστών σχετικά με τον αριθμό των ηλεκτρονικών υπολογιστών που παρέχει η βιβλιοθήκη.

Πίνακας 4.20: Ικανοποίηση σχετικά με Η/Υ

		Frequency	Percent
<u>Valid</u>	NAI	28	28,0
	OXI	72	72,0
	<u>Total</u>	100	100,0

Γράφημα 4.8: Ικανοποίηση σχετικά με Η/Υ

Εδώ διαπιστώνουμε ότι μεγάλο ποσοστό των χρηστών δεν είναι ευχαριστημένο από τον αριθμό των ηλεκτρονικών υπολογιστών που διαθέτει η βιβλιοθήκη του Δ.Π.Θ.

4.9 Προτάσεις – Βελτιώσεις

Σ' αυτήν την ενότητα θα παρουσιάσουμε κάποιες προτάσεις για βελτίωση της βιβλιοθήκης μέσα από τις απόψεις των χρηστών. Αυτές είναι οι εξής (**ερώτηση 19**):

- **Βελτίωση παρεχόμενων υπηρεσιών σύμφωνα με την αυτοματοποίηση των υπηρεσιών**

Πίνακας 4.21: Βελτιώσεις υπηρεσιών βιβλιοθήκης

	Frequency	Percent
Valid Απαραίτητο	10	10,0
Σχεδόν απαραίτητο	13	13,0
Πολύ σημαντικό	9	9,0
Σημαντικό	31	31,0
Λιγότερο σημαντικό	37	37,0
Total	100	100,0

- **Περισσότερες θέσεις στο αναγνώστηριο.**

Πίνακας 4.22: Βελτιώσεις υπηρεσιών βιβλιοθήκης

	Frequency	Percent
Valid Απαραίτητο	45	45,0
Σχεδόν απαραίτητο	32	32,0
Πολύ σημαντικό	10	10,0
Σημαντικό	8	8,0
Λιγότερο σημαντικό	5	5,0

Total	100	100,0
-------	-----	-------

➤ **Περισσότερες θέσεις για τους Η/Υ.**

Πίνακας 4.23: Βελτιώσεις υπηρεσιών βιβλιοθήκης

		Frequency	Percent
Valid	Απαραίτητο	57	57,0
	Σχεδόν απαραίτητο	18	18,0
	Πολύ σημαντικό	12	12,0
	Σημαντικό	9	9,0
	Λιγότερο σημαντικό	4	4,0
	Total	100	100,0

➤ **Αύξηση ωρών λειτουργίας**

Πίνακας 4.24: Βελτιώσεις υπηρεσιών βιβλιοθήκης

		Frequency	Percent
Valid	Απαραίτητο	20	20,0
	Σχεδόν απαραίτητο	16	16,0
	Πολύ σημαντικό	15	15,0
	Σημαντικό	11	11,0
	Λιγότερο σημαντικό	38	38,0
	Total	100	100,0

➤ **Εμπλουτισμός της έντυπης συλλογής της βιβλιοθήκης**

Πίνακας 4.25: Βελτιώσεις υπηρεσιών βιβλιοθήκης

		Frequency	Percent
Valid	Απαραίτητο	23	23,0
	Σχεδόν απαραίτητο	38	38,0
	Πολύ σημαντικό	20	20,0
	Σημαντικό	13	13,0
	Λιγότερο σημαντικό	6	6,0
	Total	100	100,0

Συγκεντρώνοντας τα αποτελέσματα από τους παραπάνω πίνακες συμπεραίνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών θεωρεί ως πρωτεύουσα ανάγκη για τη βιβλιοθήκη την αύξηση του αριθμού των ηλεκτρονικών υπολογιστών αλλά και των θέσεων στο αναγνωστήριο. Αμέσως μετά, διακρίνουμε ότι το 38% του κοινού πιστεύει ότι είναι πολύ σημαντικό έως σχεδόν απαραίτητο για την βιβλιοθήκη ο εμπλουτισμός της έντυπης συλλογής της. Επίσης, αρκετά σημαντικό για το κοινό είναι και ο αυτοματισμός των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης, ενώ λιγότερο σημαντικό για τους χρήστες είναι η αύξηση των ωρών λειτουργίας της.

* Η **ερώτηση 20** είναι ανοικτού τύπου και ζητάμε από τους χρήστες να μας προτείνουν υπηρεσίες που δεν αναφέρονται σε όλες τις προηγούμενες. Εδώ οι περισσότεροι απάντησαν με «Όχι» ή με «--» εκτός από 5 άτομα (5% του κοινού) οι οποίοι πρότειναν την εξέλιξη της υπηρεσίας του ηλεκτρονικού δανεισμού που μέχρι πρόσφατα δεν υπήρχε στη βιβλιοθήκη και που τώρα βρίσκεται σε αρχικό στάδιο.

* Η τελευταία **ερώτηση** είναι η **21^η** η οποία είναι επίσης ανοικτού τύπου και προτρέπουμε τους χρήστες να σχολιάσουν οτιδήποτε θεωρούν σημαντικό και δεν έχει αναφερθεί στο παρόν ερωτηματολόγιο. Εδώ συναντούμε απαντήσεις σε αρκετά ερωτηματολόγια στα οποία τα θέματα είναι σχετικά παρόμοια. Οι περισσότεροι χρήστες κάνουν λόγο για επιτακτική ανάγκη αρκετών αντιτύπων και εκπαιδευτικών βιβλίων, ένα για κάθε φοιτητή, όπως επίσης και για καθαριότητα του αναγνωστηρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην τελευταία αυτή ενότητα θα παρουσιάσουμε τα συμπεράσματα που έχουν προκύψει από την έρευνα αλλά θα προτείνουμε και λύσεις για την καλύτερη δυνατή λειτουργία της Πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης της Πολυτεχνικής Σχολής της Ξάνθης.

5.1.1 Στοιχεία χρηστών

Πρωτίστως, καθορίστηκε το εύρος του δείγματος που θα λάμβανε μέρος στην έρευνά μας και αποφασίστηκε ότι θα ανέρχεται στα εκατό άτομα. Η διανομή του ερωτηματολογίου έγινε τυχαία, ανεξαρτήτου φύλου και έτσι κατά την έρευνα είχαμε 64 άνδρες και 36 γυναίκες. Είναι εμφανές ότι ο αριθμός των ανδρών είναι υψηλότερος από των γυναικών καθώς είθισται οι άνδρες να δείχνουν μεγαλύτερη προτίμηση στις Πολυτεχνικές Σχολές. Στην προκειμένη, οι περισσότεροι ερωτηθέντες είναι φοιτητές με ένα μικρότερο ποσοστό διδακτικού, βοηθητικού, διοικητικού και ερευνητικού προσωπικού.

5.1.2 Χρήση της βιβλιοθήκης

Όπως διαπιστώνουμε και από τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την έρευνα, ένα μεγάλο ποσοστό των χρηστών, το 32% επισκέπτεται τη βιβλιοθήκη 2-3 φορές την εβδομάδα ενώ το 26% χρησιμοποιεί τη βιβλιοθήκη περίπου 1 φορά την εβδομάδα. Το υπόλοιπο ποσοστό των χρηστών έρχεται στο χώρο της βιβλιοθήκης πιο σπάνια. Αυτό μας δείχνει ότι η επισκεψιμότητα της βιβλιοθήκης είναι αρκετά μεγάλη κάτι το οποίο απορρέει και από την προτίμηση των χρηστών προς το υλικό της

βιβλιοθήκης που χρησιμοποιούν για τις εργασίες τους. Παρόλ' αυτά, η βιβλιοθήκη θα έπρεπε να εμπλουτίσει τη συλλογή της με νεότερες εκδόσεις αλλά και με περισσότερα αντίτυπα βιβλίων καθώς εκεί παρατηρείται έλλειψη κατά τις απόψεις των χρηστών.

5.1.3 Χρήση παρεχόμενων υπηρεσιών

Από το εύρος των παρεχόμενων υπηρεσιών της βιβλιοθήκης διαπιστώσαμε ότι το μεγαλύτερο μέρος των χρηστών δεν γνωρίζει τις περισσότερες υπηρεσίες που προσφέρει η βιβλιοθήκη. Οι μόνες υπηρεσίες που είναι γνωστές στο κοινό είναι οι εξής: αναζήτηση πληροφοριακών πηγών, δανεισμός – κράτηση – ανανέωση, χρήση ηλεκτρονικού εξοπλισμού, ηλεκτρονικές πηγές. Οι υπόλοιπες υπηρεσίες είναι άγνωστες στους χρήστες και αιτία αυτού θεωρείται η έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με αυτές από το προσωπικό της βιβλιοθήκης.

5.1.4 Χρήση συλλογής και Προτιμήσεις Χρηστών

Όσον αφορά στη χρήση της συλλογής, μεγάλο ποσοστό κοινού θεωρεί ότι δεν είναι επαρκής για τις ανάγκες του τμήματος. Η αιτία η οποία αναφέρθηκε και παραπάνω είναι για άλλη μια φορά ο περιορισμένος αριθμός των αντιτύπων αλλά και ο –μεγάλης διάρκειας- δανεισμός διδακτικών συγγραμμάτων σε διδακτικό και διοικητικό προσωπικό. Επίσης, σχετικά με τις προτιμήσεις των χρηστών ως προς το πληροφοριακό υλικό, το μεγαλύτερο ποσοστό του κοινού υποστηρίζει ότι δεν χρησιμοποιεί κανένα από αυτά και ο λόγος είναι ότι αναζητούν πλέον το υλικό που χρειάζονται στις ιστοσελίδες του διαδικτύου.

5.1.5 Εκπαίδευση Χρηστών

Ως προς την εκπαίδευση των χρηστών από το προσωπικό της βιβλιοθήκης διαπιστώνουμε ότι ένας μεγάλος αριθμός του κοινού θεωρεί πως πρέπει να εκπαιδευτεί από τους υπεύθυνους της βιβλιοθήκης σχετικά με τον ηλεκτρονικό κατάλογο. Επίσης, πολλοί είναι οι χρήστες που υποστηρίζουν πως θα ήταν θετικοί αν γινόταν ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης χρηστών για το οποίο θα προτιμούσαν να ενημερώνονται μέσω internet ή και με ενημερωτικά φυλλάδια. Τέλος, πέρα από τις άμεσες υπηρεσίες της βιβλιοθήκης, οι χρήστες θεωρούν ότι υπάρχει ανάγκη εκπαίδευσης και στη χρήση των βάσεων δεδομένων καθώς και στην αναζήτηση βιβλίων στα ράφια βάσει κωδικών.

5.1.6 Προσωπικό

Σχετικά με το αν ζητάνε βοήθεια οι χρήστες από το προσωπικό κατά τις επισκέψεις τους στη βιβλιοθήκη, το 64% απάντησε θετικά ενώ το 36% αρνητικά. Διαπιστώνουμε ότι το ποσοστό το οποίο δεν ζητάει βοήθεια από το προσωπικό είναι αρκετά μεγάλο. Αυτό απορρέει και από τα αποτελέσματα της επόμενης ερώτησης, για το πόσο ευχαριστημένοι είναι οι χρήστες από την εξυπηρέτηση της βιβλιοθήκης, στην οποία το 48% του κοινού απάντησε «Μέτρια». Αυτό συμβαίνει επειδή οι περισσότεροι χρήστες απαντούν ως δικαιολόγηση της απάντησής τους ότι ψάχνουν μόνοι τους στο διαδίκτυο αυτό που αναζητούν. Τέλος, όσον αφορά στην αξιολόγηση του προσωπικού από τους χρήστες, το 52% θεωρούν «Καλή» την εξυπηρέτηση που τους παρέχουν, όπως επίσης και το 45% για τις κατευθύνσεις που τους δίνουν οι βιβλιοθηκονόμοι σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούν. Επιπλέον, το 52% βαθμολογεί με

«Μέτρια» την ανταπόκριση του προσωπικού στις ερωτήσεις των χρηστών.

5.1.7 Λειτουργικότητα χώρου

Όσον αφορά στη λειτουργικότητα του χώρου της βιβλιοθήκης τα ποσοστά των χρηστών που απάντησαν θετικά σχετικά με τα παρακάτω χαρακτηριστικά είναι τα εξής: θέσεις των βιβλιοστατών το 71% , θέσεις των ηλεκτρονικών υπολογιστών το 13%, θέσεις αναγνωστηρίου το 21%, θέση φωτοτυπικού το 33%, φωτισμός χώρου το 15% και θερμοκρασία χώρου το 18%. Σίγουρα η βιβλιοθήκη χρειάζεται βελτίωση σ' αυτά τα στοιχεία με τα χαμηλά ποσοστά. Κάτι τέτοιο προϋποθέτει την χορήγηση κονδυλίων έτσι ώστε να υπάρχει η οικονομική ευχέρεια στη βιβλιοθήκη να διαμορφώσει το χώρο της με τον κατάλληλο εξοπλισμό ο οποίος θα εξυπηρετεί και το προσωπικό αλλά και τους χρήστες.

5.1.8 Προτάσεις-Βελτιώσεις

Για την μελλοντική βελτίωση της βιβλιοθήκης απαιτείται από το προσωπικό να λάβει σοβαρά υπ' όψη του τις απόψεις των χρηστών που σχετίζονται με άμεσα θέματα για την λειτουργία και την οργάνωση της βιβλιοθήκης. Κατά γενική ομολογία ο αποτελεσματικότερος τρόπος για να δημιουργηθεί ή να βελτιωθεί μία βιβλιοθήκη είναι σύμφωνα με τις ανάγκες των χρηστών της. Έτσι τα οποιαδήποτε προβλήματα θα λυθούν αν υπάρξει κατά κάποιον τρόπο συνεργασία μεταξύ αυτών των δύο.

5.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Καθώς ολοκληρώνουμε την έρευνα μας σχετικά με τους χρήστες της Πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης της Ξάνθης και την καταγραφή των συμπερασμάτων θα παραθέσουμε μια σειρά σημαντικών προτάσεων για την μελλοντική ανάπτυξη και βελτίωση της Βιβλιοθήκης.

Αν και η Βιβλιοθήκη της Πολυτεχνικής Σχολής αριθμεί πολλά έτη λειτουργίας, παρ' όλα αυτά υπάρχει ακόμα ανάγκη ανάπτυξης και βελτίωσης σε πολλούς τομείς της, ώστε να καταφέρει να γίνει πιο λειτουργική και χρήσιμη στο κοινό που εξυπηρετεί.

5.2.1 Χρήση της βιβλιοθήκης

Όπως διαπιστώνουμε και από τα αποτελέσματα, σχετικά με τη χρήση της βιβλιοθήκης, ένα μεγάλο ποσοστό των χρηστών επισκέπτεται συχνά τη βιβλιοθήκη, υπάρχουν όμως και κάποιοι που μπορεί να περάσουν μόνο μία φορά το εξάμηνο από το χώρο αυτό. Οι λόγοι για τους οποίους επισκέπτονται συνήθως τη βιβλιοθήκη είναι προς αναζήτηση του κατάλληλου υλικού για τη διεκπεραίωση των εργασιών τους, ψάχνοντάς το στο internet ή και στην έντυπη συλλογή. Είναι επίσης φανερό, ότι ο χώρος της βιβλιοθήκης θα πρέπει να γίνει πιο ελκυστικός για τους χρήστες ώστε να προσεγγίσει το ενδιαφέρον τους και να βρίσκουν περισσότερους λόγους για να την επισκέπτονται. Κατ' αρχάς, σημαντικό θα ήταν η διαμόρφωση του χώρου έτσι ώστε να είναι αισθητικά πιο ευχάριστος, όπως επίσης και η δημιουργία εκδηλώσεων μορφωτικού και πολιτιστικού χαρακτήρα που να εξάπτουν το ενδιαφέρον των χρηστών. Για παράδειγμα θα μπορούσε να διοργανώσει ένα συνέδριο που να αφορά το αντικείμενο σπουδών του τμήματος ή παρουσιάσεις βιβλίων σημαντικών συγγραφέων όπου θα είχαν τη

δυνατότητα συζήτησης μαζί του αλλά και ανάπτυξης των ιδεών τους. Επιπλέον, θα μπορούσε να οργανώσει εκθέσεις βιβλίων ή και ζωγραφικής. Επίσης, σημαντική ιδέα για την διατήρηση της καλής συναδερφικής ατμόσφαιρας μεταξύ των υπαλλήλων της βιβλιοθήκης θα ήταν η οργάνωση εορταστικών εκδηλώσεων στο χώρο της βιβλιοθήκης όπως για παράδειγμα η κοπή της βασιλόπιτας μετά την αλλαγή του χρόνου. Όλα αυτά βέβαια προϋποθέτουν την έγκριση των αρμόδιων αλλά και τα απαραίτητα οικονομικά κονδύλια τα οποία δεν διατίθενται παρά ελάχιστες φορές.

5.2.2 Χρήση παρεχόμενων υπηρεσιών

Όσον αφορά στην χρήση παρεχόμενων υπηρεσιών, το κοινό της βιβλιοθήκης δεν φαίνεται να έχει πλήρη γνώση σχετικά με τις υπηρεσίες της. Τα αποτελέσματα μας δείχνουν ότι αυτό συμβαίνει διότι δεν υπάρχει σωστή ενημέρωση από τους βιβλιοθηκονόμους για το ποιές είναι οι υπηρεσίες της βιβλιοθήκης αλλά και το πώς λειτουργούν. Παρ' όλα αυτά, διαπιστώνουμε ότι οι χρήστες γνωρίζουν έστω τις πιο βασικές και άμεσες προς αυτούς υπηρεσίες.

5.2.3 Εμπλουτισμός έντυπου υλικού

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που έχουμε, αντιλαμβανόμαστε ότι ο εμπλουτισμός έντυπου υλικού είναι ένα θέμα που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή καθώς αποτελεί μία σημαντική μορφή υλικού προς αναζήτηση. Οι χρήστες δηλώνουν πως θα έπρεπε να ανανεωθεί η έντυπη συλλογή αλλά και να εμπλουτιστεί με περισσότερα αντίτυπα εκπαιδευτικών βιβλίων αλλά και διδακτικών συγγραμμάτων. Το προσωπικό της

βιβλιοθήκης θα μπορούσε να καθοδηγήσει τους χρήστες να ψάχνουν σωστά και να εντοπίζουν τα άρθρα που τους ενδιαφέρουν στην ηλεκτρονική τους μορφή με μεγαλύτερη ευκολία. Αν μάθουν το κατάλληλο τρόπο να εντοπίζουν τη σωστή πληροφορία μέσω των ηλεκτρονικών περιοδικών τότε δε θα θεωρούν αναγκαία την ύπαρξη έντυπης συλλογής περιοδικών.

5.2.4 Ηλεκτρονικές υπηρεσίες

Όλοι οι χρήστες γνωρίζουν την κεντρική σελίδα του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου της Ξάνθης αλλά οι περισσότεροι δεν είναι επαρκώς ενημερωμένοι σχετικά με τις λειτουργίες των υπηρεσιών της. Γι' αυτόν τον λόγο η βιβλιοθήκη θα έπρεπε να βρεί έναν πιο αποδοτικό και συστηματικό τρόπο ενημέρωσης των χρηστών κυρίως μέσω προγραμμάτων. Την κατάσταση όμως αυτή επιδεινώνουν και οι ίδιοι οι χρήστες που πολλές φορές δεν προσπαθούν να μάθουν τους σωστούς τρόπους αναζήτησης υλικού, είτε γιατί επαναπαύονται στη καλή θέληση του προσωπικού, είτε γιατί τη στιγμή που γίνεται η ενημέρωση πιστεύουν ότι δε τους αφορά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μη μπορούν να εντοπίσουν το κατάλληλο υλικό και να θεωρούν τις υπηρεσίες ανενήμερες. Άρα λοιπόν μια μεγαλύτερη προσπάθεια από τους ίδιους τους χρήστες θα βοηθούσε πολύ τους ίδιους αλλά και τη δουλειά των υπεύθυνων της βιβλιοθήκης.

5.2.5 Εκπαίδευση Χρηστών

Στο ερώτημα για το αν οι χρήστες θα ήθελαν να εκπαιδευτούν σχετικά με τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης και τη λειτουργία τους οι περισσότεροι απαντούν θετικά εστιάζοντας μάλιστα στον τρόπο με τον οποίο θα ήθελαν να γίνει αυτή η εκπαίδευση. Μεγάλο ποσοστό του κοινού, λοιπόν, προτιμά να καθοδηγηθεί από τους βιβλιοθηκονόμους μέσω internet αλλά και με ενημερωτικά φυλλάδια ενώ λίγοι είναι αυτοί που προτιμούσαν τη διδασκαλία και την άμεση παρουσίαση υπηρεσιών. Γι' αυτό, θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα κατάλληλο πρόγραμμα εκπαίδευσης των χρηστών το οποίο να προβληθεί και να προωθηθεί με τέτοιο τρόπο από το προσωπικό της βιβλιοθήκης έτσι ώστε να προσελκύσει το ενδιαφέρον του κοινού.

5.2.6 Προσωπικό

Όσον αφορά στη σχέση των χρηστών με το προσωπικό της βιβλιοθήκης διαπιστώνουμε ότι το κοινό ζητά τη βοήθεια των βιβλιοθηκονόμων αλλά παρ' όλα αυτά είναι ικανοποιημένο σε μέτριο επίπεδο. Αυτό υποδηλώνει ότι ίσως το προσωπικό δεν τους δίνει τις κατευθύνσεις που ζητούν ή ακόμα και την δέουσα προσοχή που αρμόζει έτσι ώστε να εξυπηρετηθούν σωστά οι χρήστες. Βέβαια, το κοινό δικαιολογεί αυτή του την άποψη λέγοντας ότι ψάχνει μόνος του ο καθένας ότι αναζητεί αλλά και ότι το πληροφοριακό τμήμα της βιβλιοθήκης το απαρτίζουν μέλη τα οποία δεν είναι βιβλιοθηκονόμοι. Έτσι προκαλείται δυσχέρεια ως προς την επικοινωνία αυτών των δύο παραγόντων.

5.2.7 Εγκατάσταση επιπλέον Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

Η βιβλιοθήκη της Πολυτεχνικής Σχολής παρέχει στους χρήστες της μόνο τρεις υπολογιστές για τις αναζητήσεις τους. Αρκετά μεγάλος είναι ο αριθμός του κοινού οι οποίοι πραγματοποιούν επιστημονικές έρευνες στη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου με αποτέλεσμα να χρειάζονται τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές για μεγάλο κομμάτι της ημέρας. Στην προκειμένη περίπτωση πολλοί είναι εκείνοι που φεύγουν γιατί δεν υπάρχει διαθέσιμος χώρος. Αυτή η κατάσταση δημιουργεί ένα μη ευχάριστο κλίμα καθώς το κοινό μένει δυσαρεστημένο. Λογικό είναι λοιπόν να επιθυμούν περισσότερους υπολογιστές, ώστε να μπορεί να εργάζεται μεγαλύτερος αριθμός χρηστών ταυτόχρονα. Με την υλοποίηση αυτής της πρότασης οι χρήστες θα έχουν τη δυνατότητα να εξοικειωθούν περισσότερο με το περιβάλλον των ηλεκτρονικών υπηρεσιών που τους προσφέρονται και να κάνουν χρήση των υπηρεσιών αυτών έτσι ώστε να μένουν ικανοποιημένοι με τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης.

5.2.8 Φωτισμός / Θερμοκρασία

Από τα ποσοστά των αποτελεσμάτων αυτών των δύο χαρακτηριστικών αντιλαμβανόμαστε ότι το κοινό δεν είναι ιδιαίτερα ευχαριστημένο από τον φωτισμό και τη θερμοκρασία της βιβλιοθήκης. Το περιβάλλον δεν τους βοηθά να αισθανθούν άνετα μέσα στο χώρο της βιβλιοθήκης έχοντας ως συνέπεια την δυσκολία συγκέντρωσης των χρηστών σχετικά με το αντικείμενο που ασχολούνται και την γενικότερη δυσαρέσκειά τους. Θα πρέπει, λοιπόν, να επενδυθούν κάποια χρήματα

κονδυλίων στη αναδημιουργία του κατάλληλου χώρου βιβλιοθήκης έτσι ώστε να υπάρξει το ιδανικό περιβάλλον για μελέτη.

Κλείνοντας, από τα αποτελέσματα τις έρευνας μπορούμε να καταλάβουμε πως οι χρήστες έχουν πολλές απαιτήσεις από τη βιβλιοθήκη την οποία επισκέπτονται. Ο όγκος των πληροφοριών είναι τεράστιος και όλες οι υπηρεσίες που ασχολούνται με τη πληροφόρηση θα πρέπει να τρέχουν διαρκώς και να μην επαναπαύονται. Η βιβλιοθήκη της Ξάνθης προσπαθεί συνέχεια να αναπτύσσεται και να βελτιώνεται ακούγοντας τις επιθυμίες και τα προβλήματα των χρηστών της.

5.3 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παράγραφος αυτή αναφέρεται στους μεθοδολογικούς περιορισμούς της έρευνας. Η συγκεκριμένη έρευνα διεξήχθη με τη μέθοδο των ερωτηματολογίων. Επιλέξαμε ένα μικρό δείγμα από το σύνολο των χρηστών για να καταγράψουμε μια εικόνα που να αντικατοπτρίζει την λειτουργία της βιβλιοθήκης. Το δείγμα μας όμως είναι πολύ μικρό επομένως δεν μπορούμε να κάνουμε γενικεύσεις.

Επίσης, τα συμπεράσματά μας δεν θα πρέπει να χαρακτηρίζουν κι άλλες βιβλιοθήκες διότι απορρέουν αποκλειστικά και μόνο από την βιβλιοθήκη της Πολυτεχνικής Σχολής της Ξάνθης.

Τέλος, θα ήταν πολύ σημαντικό για την βιβλιοθήκη να γίνουν κι άλλες παρόμοιες έρευνες σχετικά με την λειτουργία και τις υπηρεσίες της γιατί μόνο με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσει να εξελιχθεί η βιβλιοθήκη.

5.4 ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ

Καθώς η παρουσίαση ολοκληρώθηκε θα πρέπει να επισημάνουμε ότι τα στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα θα χρησιμοποιηθούν μόνο για την παρούσα έρευνα. Όπως είναι γνωστό, απαιτείται από τη σχολή διοίκησης και οικονομίας, του τμήματος βιβλιοθηκονομίας, η πτυχιακή εργασία των φοιτητών η οποία γίνεται ανώνυμα και δεν υπάρχει περίπτωση προσβολής των δικαιωμάτων των χρηστών που έλαβαν μέρος σε αυτήν.

Εποικοδομητική θα ήταν όμως η αποστολή των αποτελεσμάτων της έρευνας στους υπεύθυνους της βιβλιοθήκης έτσι ώστε να λειτουργήσουν δημιουργικά από εδώ και στο εξής και να βελτιώσουν την βιβλιοθήκη σε θέματα που κατά κοινή ομολογία υστερεί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική :

Βλάχου-Χαλκιοπούλου, Μ. (1996) «Κοινωνική υπόσταση και ιστορική αναδρομή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης». *Πρακτικά, 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Θεσσαλονίκη, 1996.

Γαρουφάλλου, Ε. και Σιάτρη, Ρ. (1998) «Η επίδραση της τεχνολογίας της πληροφόρησης στις Ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και βιβλιοθηκονόμους». *Πρακτικά, 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Βόλος, 1998.

Γεωργίου, Π. και Συνέλλη, Κ. (2006) «Σχεδιάζοντας ένα Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας EN ISO 9001:2000 σε μία ελληνική ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη». *Πρακτικά, 15^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Πάτρα, 2006.

Δημητρόπουλος, Ε. Γ. (1994) *Εισαγωγή στην μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας*. Αθήνα: Ελλην. , 1999.

Ζάχος, Γ. (1997) «Διοικητικές και οικονομικές προκλήσεις στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Ιδέες και προτάσεις αντίδρασης». *Πρακτικά 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Αθήνα (GR) , 1997.

Ζάχος, Γ. και Παπαϊωάννου, Τ. (1991) *Ελληνικές Πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες: Σύνθεση, Οργάνωση, Λειτουργία, Προοπτικές*. Ιωάννινα : Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 1991.

Κακάλη, Κ. και Τσώλη, Θ. [χ.χ.] *Ψηφιακές υπηρεσίες πληροφόρησης στην υβριδική εποχή των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών* [online]. Διαθέσιμο στο: http://clients.cancom.gr/eugen-events/praktika_Kakali%20-%20Tsoli.doc

Κορομπίλη-Ξαντίδου, Σ. και Μορελέλη-Κακούρη, Μ. (1999) «Στρατηγική για την ανάπτυξη της Βιβλιοθήκης του ΤΕΙ Θεσσαλονίκης». *Πρακτικά 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Ρόδος.

Κορφιάτη, Μ. και Γεωργίου, Π. (1999) «Αξιολόγηση υπηρεσιών: Έρευνα χρηστών της Βιβλιοθήκης και Υπηρεσίες Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πατρών». *Πρακτικά, 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Ρόδος.

Λαμπίρη-Δημάκη, Ι. και Παπαχρήστου, Θ. (1995) *Κοινωνικές έρευνες με στατιστικές μεθόδους*. Αθήνα: Σάκκουλα.

Μάλλιαρη, Α. , Νίτσος, Η. , Αρακά, Η. , Τζιρίνη, Μ. *Σύγχρονες υπηρεσίες ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: έχουμε πετύχει τους στόχους μας;* Θεσσαλονίκη. Διαθέσιμο στο: <http://17conf.lib.uoi.gr/index.php/2i-imeria.html>

Μανώλη, Θ. και Χατζηορφανός, Ν. (1999) «Η χρήση των Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών». *Πρακτικά, 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Ρόδος.

Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΜΟΠΑΒ) (2007) *Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*[online]. Ιωάννινα. Διαθέσιμο στο: <http://mopab.lib.uoi.gr>

Μονιάρου, Β. , Χατζημάρη, Σ. και Τσάφου, Σ. (2005) «Αλλαγές στην κοινωνία της πληροφόρησης, αλλαγές στην εκπαίδευση των επαγγελματιών της πληροφόρησης». *Πρακτικά, 14^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Αθήνα.

Μπένος, Β. Κ. (1991) *Μέθοδοι και τεχνικές δειγματοληψίας*. Πειραιάς: Σταμούλης.

Νικητάκης, Μ. και Σίτας, Α. (1999) «Η ποιότητα ως «αναγκαιότητα» στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες». *Πρακτικά 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Ρόδος.

Παπατσικουράκης, Χ. (2004) «Ανάγκες και βαθμός ικανοποίησης χρηστών: Έρευνα σε τριάντα δύο ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες». *13^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Κέρκυρα. Διαθέσιμο στο: <http://www.ionio.gr/libconf/pdfs/Papatsikourakis.pdf>

Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (1993) *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*. Αθήνα: [χ.ό.].

Πιέρρος, Σ. (2000) *Μέθοδοι έρευνας στην βιβλιοθηκονομία*. Σίνδος: Τ.Ε.Ι.Θ.

Πρεντάκη, Έ. (2004) «Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας στη Βιβλιοθήκη του Πολυτεχνείου Κρήτης». *Πρακτικά 13^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Κέρκυρα .

Σταθακόπουλος, Β. (1997) *Μέθοδοι έρευνας αγοράς*. Αθήνα : Σταμούλης.

Στάικος, Κ. Σ. (1997) *Βιβλιοθήκες*, Αθήνα, Κότινος.

Τόγια, Α. Ι. (1997) *Εισαγωγή στη βιβλιοθηκονομία: είδη βιβλιοθηκών*.
Σίνδος: Τ.Ε.Ι.Θ.

Τσαλκιτζη, Θ. (2002) «Μέτρηση της ποιότητας υπηρεσιών στις
Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες». Πρακτικά 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Λάρισα .

Ξένη:

Bailin, A. and Grafsein, A. (2005) «The evolution of academic libraries: the networked environment». *The Journal of Academic Librarianship*.

Caplan, P. (2003) *Metadata fundamental for all librarians*. Chicago: American Library Association.

Howard, K and Sharp, J. A. (1994) *Η επιστημονική μελέτη: οδηγός σχεδιασμού και διαχείρισης πανεπιστημιακών ερευνητικών εργασιών*. Αθήνα: Gutenberg.

Javeau, C. (1996) *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο: το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Orna, E. and Graham, S. (1998) *Οργάνωση των πληροφοριών στην έρευνα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

www.google.gr

www.kypros.org

<http://openarchives.gr>

<http://3gym-serron.ser.sch.gr>

<http://clients.cancom.gr>

www.edc.uoc.gr

athanasis.karoulis.gr

Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη Ξάνθης

Το παρόν ερωτηματολόγιο ερευνά το επίπεδο ικανοποίησης των χρηστών της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης της Ξάνθης και ειδικότερα τις προτιμήσεις των χρηστών, την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχει η Βιβλιοθήκη αλλά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθώς και την μελλοντική ανάπτυξη και βελτίωση της. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν μόνο στα πλαίσια αυτής της εργασίας σε συγκεντρωτικούς πίνακες. **(Σας ευχαριστούμε για την συνεργασία σας στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου).**

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΧΡΗΣΤΩΝ

➤ 1. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1 Φύλο

- Αντρας
Γυναίκα

1.2 Ηλικία

- 18-20
21-23
24-26
Ανω των 27

1.3 Κατηγορία χρήστη

- Διδακτικό προσωπικό
Βοηθητικό προσωπικό
Διοικητικό προσωπικό
Ερευνητικό προσωπικό

○ Μεταπτυχιακοί φοιτητές

▪ Αν ναι, σε ποιά σχολή:

- Πολιτικών Μηχανικών
Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Μηχανικών Η/Υ
Μηχανικών Περιβάλλοντος
Μηχανικών Παραγωγής & Διοίκησης

○ Προπτυχιακοί φοιτητές

▪ Αν ναι, σε ποιά σχολή:

- Πολιτικών Μηχανικών
Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Μηχανικών Η/Υ
Μηχανικών Περιβάλλοντος
Μηχανικών Παραγωγής & Διοίκησης

- Άλλα Μέλη Πανεπιστημιακής Κοινότητας
- Επισκέπτες Άλλων Ιδρυμάτων
- Εξωτερικοί Χρήστες

➤ 2. ΧΡΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

2.1 Πόσο συχνά επισκέπτεστε τη Βιβλιοθήκη;

- Καθημερινά
- 2-3 φορές την εβδομάδα
- 1 φορά την εβδομάδα
- Κάθε 15 ημέρες
- 1 φορά τον μήνα
- 1 φορά το εξάμηνο
- Σπανιότερα

2.2 Για ποιόν λόγο επισκέπτεστε τη Βιβλιοθήκη;

(Παρακαλώ επιλέξτε 1 ή περισσότερες απαντήσεις.)

- Για προσωπική ενημέρωση
- Για διεκπεραίωση εργασιών στα πλαίσια των σπουδών
- Για εύρεση υλικού προς διδασκαλία
- Για ανάγνωση στον χώρο μελέτης (αναγνωστήριο)
- Για χρήση Η/Υ / Internet
- Άλλο

2.3 Τι υλικό χρησιμοποιείτε συχνότερα;

(Παρακαλώ επιλέξτε μόνο 1 απάντηση)

- Βιβλία
- Περιοδικά
- Εφημερίδες
- Πληροφοριακό Υλικό
- Οπτικοακουστικό Υλικό
- Η/Υ

➤ 3.ΧΡΗΣΗ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

3.1 Γνωρίζετε όλες τις υπηρεσίες που σας παρέχει η Βιβλιοθήκη;

- Ναι
- Όχι

▪ Αν ναι, πόσο ικανοποιημένοι είστε από τις υπηρεσίες αυτές;

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μέτρια
- Λίγο
- Καθόλου

- Αν όχι, ποιές από τις παρακάτω γνωρίζετε;

<u>Υπηρεσίες</u>	<u>Γνωρίζω</u>
<i>Διαπανεπιστημιακός δανεισμός</i>	☐
<i>Document Delivery Service</i>	☐
<i>Ηλεκτρονική πρόσβαση σε επιστημονικά περιοδικά</i>	☐
<i>Υπηρεσία συλλογών</i>	☐
<i>Teaching Resource Collection</i>	☐
<i>Αίθουσες μελέτης/ εργασιών</i>	☐
<i>Αναζήτηση πληροφοριακών πηγών</i>	☐
<i>Δανεισμός – Ανανέωση – Κράτηση</i>	☐
<i>Διαδανεισμός (άρθρα – άλλο υλικό)</i>	☐
<i>Πληροφοριακή υποστήριξη και εκπαίδευση</i>	☐
<i>Υποστήριξη μαθημάτων</i>	☐
<i>Υποστήριξη μαθημάτων σε άτομα με αναπηρίες</i>	☐
<i>Χρήση ηλεκτρονικού εξοπλισμού</i>	☐
<i>Ηλεκτρονικές πηγές</i>	☐

3.2 Τι θα επιθυμούσατε να βελτιωθεί ως προς τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών σας;

Εμπλουτισμός συλλογής βιβλιοθήκης	☐
Αυτοματοποίηση υπηρεσιών (αυτόματος δανεισμός, επιστροφή)	☐
Περισσότερες θέσεις αναγνωστηρίου	☐
Περισσότερες θέσεις Η/Υ	☐
Αύξηση ωρών λειτουργίας	☐
Αύξηση ατόμων προσωπικού	☐
Άλλο	☐

➤ **4. ΧΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΗΣ**

4.1 Θεωρείτε τη συλλογή της βιβλιοθήκης επαρκή για τις ανάγκες του τμήματος:

Ναι
Όχι

- Αν όχι, παρακαλώ δικαιολογήστε την απάντησή σας:

.....
.....
.....

4.2 Χρησιμοποιείτε πληροφοριακό υλικό: (εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, εγχειρίδια)

Ναι
Όχι

- Αν ναι, καλύπτει τις ανάγκες σας:

Ναι
Όχι

- Αν όχι, παρακαλώ δικαιολογήστε την απάντησή σας:

.....
.....
.....

➤ **5. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΡΗΣΤΩΝ**

5.1 Θεωρείτε πως υπάρχει ανάγκη εκπαίδευσης των χρηστών από τους υπεύθυνους της βιβλιοθήκης για τον ηλεκτρονικό κατάλογο:

Ναι
Όχι

5.2 Αν γινόταν ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης χρηστών θα το παρακολουθούσατε :

Ναι
Όχι

5.3 Τι τρόπο εκπαίδευσης θα προτιμούσατε:

Με ενημερωτικά φυλλάδια
Με διδασκαλία/ παρουσίαση υπηρεσιών
Μέσω internet

5.4 Για ποια άλλα θέματα θεωρείτε ότι υπάρχει ανάγκη εκπαίδευσης χρηστών:

- Αναζήτηση βιβλίων στα ράφια βάσει κωδικών
- Βάσεις Δεδομένων
- Χρήση internet
- Χρήση e-mail
- Χρήση άλλου πληροφοριακού υλικού (εφημερίδες, περιοδικά κτλ.)

- Παρακαλώ συμπληρώστε οποιοδήποτε άλλο θέμα για το οποίο πιστεύετε ότι χρειάζεστε εκπαίδευση και έχει παραληφθεί:

.....

.....

.....

➤ **6. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ**

6.1 Κατά τις επισκέψεις σας στη βιβλιοθήκη ζητάτε βοήθεια από το προσωπικό:

Ναι

Όχι

- Αν ναι, πόσο ευχαριστημένοι είστε:

Πάρα πολύ

Αρκετά

Μέτρια

Λίγο

Καθόλου

- Αν όχι, παρακαλώ δικαιολογήστε την απάντησή σας.

.....

.....

.....

6.2 Πως αξιολογείτε το προσωπικό της βιβλιοθήκης σύμφωνα με:

	Πολύ καλό	Καλό	Μέτριο	Κακό	Πολύ κακό
Την εξυπηρέτηση που σας παρέχουν;					
Τις κατευθύνσεις που σας δίνουν για την έρευνα σας;					

Την ανταπόκριση τους στις ερωτήσεις σας;					
--	--	--	--	--	--

➤ **7. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΧΩΡΟΥ**

7.1 Είστε ικανοποιημένοι σχετικά με το χώρο και την λειτουργικότητα της βιβλιοθήκης;

	<u>ΝΑΙ</u>	<u>ΟΧΙ</u>
▪ Θέσεις βιβλιοστατών (στήριγμα που χρησιμεύει για να συγκρατεί τα βιβλία σε κατακόρυφη θέση σε μια βιβλιοθήκη)	☐	☐
▪ Θέσεις Η/Υ	☐	☐
▪ Θέσεις αναγνωστηρίου	☐	☐
▪ Θέση φωτοτυπικού	☐	☐
▪ Φωτισμός	☐	☐
▪ Θερμοκρασία	☐	☐

7.2 Είστε ικανοποιημένοι από τον αριθμό των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών που διαθέτει η Βιβλιοθήκη του Δ.Π.Θ.

Ναι
Όχι

➤ **8. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ**

8.1 Προς ποια κατεύθυνση νομίζετε ότι πρέπει να δραστηριοποιηθεί στο μέλλον η βιβλιοθήκη, ώστε να βελτιωθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες, για να εξυπηρετούνται καλύτερα οι ανάγκες σας; (Παρακαλώ απαντήστε με σειρά προτεραιότητας από το 1 έως το 6 επιλέγοντας ως πρώτο αυτό που θεωρείται πιο σημαντικό).

- Αυτοματοποίηση υπηρεσιών (αυτόματος δανεισμός, επιστροφή)
- Περισσότερες θέσεις αναγνωστηρίου
- Περισσότερες Θέσεις Η/Υ
- Αύξηση ωρών λειτουργίας
- Εμπλουτισμός συλλογής βιβλιοθήκης
- Άλλο

8.2 Έχετε να προτείνετε υπηρεσίες που δεν αναφέρονται παραπάνω:

.....
.....
.....

8.3 Παρακαλώ σχολιάστε οτιδήποτε θεωρείτε σημαντικό και δεν αναφέρθηκε στο παρόν ερωτηματολόγιο (όπως προβλήματα λειτουργίας της βιβλιοθήκης, προσθήκη νέων υπηρεσιών κ.α.).

.....
.....
.....

Ευχαριστούμε θερμά για την πολύτιμη βοήθειά σας.

